

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі України про надра (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 36, ст. 340):

1) статтю 6 доповнити частинами другою – сьомою такого змісту:

"Металічні руди та неметалічні корисні копалини загальнодержавного значення (їх корисні компоненти) можуть бути віднесені до переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення та/або переліку корисних копалин та компонентів критичного значення, за рішенням Кабінету Міністрів України, за наявності умов, передбачених частинами третьою і четвертою цієї статті.

До переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення Кабінетом Міністрів України відносяться металічні руди та неметалічні корисні копалини загальнодержавного значення (їх корисні компоненти), родовища та прояви яких розвідані або потенційно можуть бути розвідані на території України, за наявності сукупності таких умов:

такі корисні копалини та корисні компоненти мають стратегічне значення як мінеральна сировина та/або перероблена продукція з такої мінеральної сировини для вітчизняних наявних чи перспективних промислових виробництв, що забезпечують сталий розвиток економіки, зокрема експортний потенціал, та обороноздатність держави, її економічну безпеку у довгостроковій перспективі та розвиток інноваційно-технологічного устрою, сприяючи декарбонізації галузей економіки та переходу до екологічної мобільності;

пропозиція таких корисних копалин та корисних компонентів як мінеральної сировини та/або переробленої продукції з такої мінеральної сировини на світовому ринку має або може мати потенційно значний розрив від прогнозованого попиту, що зокрема зумовлено тривалістю реалізації нових проектів з видобування (промислової розробки родовищ) таких корисних копалин.

До переліку корисних копалин та компонентів критичного значення Кабінетом Міністрів України відносяться такі корисні копалини:

металічні руди та неметалічні корисні копалини загальнодержавного значення (їх корисні компоненти), віднесені Кабінетом Міністрів України до переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення;

інші металічні руди та неметалічні корисні копалини загальнодержавного значення (їх корисні компоненти), які мають важливе значення як мінеральна сировина та/або перероблена продукція з такої мінеральної сировини для вітчизняних наявних чи перспективних промислових виробництв, що забезпечують сталий розвиток економіки та обороноздатність держави, щодо яких як мінеральної сировини та/або переробленої продукції з такої сировини не існує заміни (на сучасному рівні розвитку технологій) та при цьому існує високий ризик перебоїв у постачанні такої мінеральної сировини та/або переробленої продукції з такої мінеральної сировини в Україну.

Перелік корисних копалин та компонентів стратегічного значення та перелік корисних копалин та компонентів критичного значення затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, погодженим із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної економічної, цінової, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики.

Методика віднесення металічних руд та неметалічних корисних копалин загальнодержавного значення (їх корисних компонентів) до переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення та переліку корисних копалин та компонентів критичного значення, а також оцінювання ступеня критичності ризику перебоїв у постачанні відповідної мінеральної сировини та/або переробленої продукції з такої мінеральної сировини, а також рекомендації щодо заходів із убезпечення виникнення такого ризику та/або заходів реагування на настання перебоїв їх постачання в Україну, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної економічної, цінової, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики.

Перегляд переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення та переліку корисних копалин та компонентів критичного значення, передбачених цією статтею, здійснюється Кабінетом Міністрів України за потреби, але не менше одного разу на чотири роки, за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері

охорони навколишнього природного середовища, погодженим із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної економічної, цінової, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики";

2) статтю 13 доповнити частинами десятою і одинадцятою такого змісту:

"Право на користування надрами щодо ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення, у тому числі право на користування надрами щодо ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення на умовах угоди про розподіл продукції, мають виключно особи, що відповідають вимогам частин першої – шостої цієї статті, а також принаймні одній з таких умов:

1) є громадянином України;

2) є громадянином або фізичною особою – резидентом держави – члена Організації економічного співробітництва та розвитку, або іншої держави, з якою Україною укладено меморандум (угоду) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення;

3) є юридичною особою – резидентом України або держави – члена Організації економічного співробітництва та розвитку, або іншої держави, з якою Україною укладено меморандум (угоду) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення, за умови, що в такій юридичній особі:

істотну участь має Україна або держава – член Організації економічного співробітництва та розвитку, або інша держава, з якою Україною укладено меморандум (угоду) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення, та (або)

істотну участь мають юридичні особи, зареєстровані в Україні або державі – члені Організації економічного співробітництва та розвитку, або іншій державі, з якою Україною укладено меморандум (угоду) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення, та (або)

істотну участь мають або є кінцевими бенефіціарними власниками громадяни України, або фізичні особи – громадяни або резиденти держави – члена Організації економічного співробітництва та розвитку, або іншої держави, з якою Україною укладено меморандум (угоду) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення.

Право на користування надрами щодо ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення на умовах угоди про розподіл продукції також можуть мати об'єднання юридичних осіб, зазначених у пункті 3 частини восьмої цієї статті";

3) статтю 16 після частини другої доповнити чотирма новими частинами такого змісту:

"Перелік ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами та перелік ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного значення та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. При цьому ділянка надр (родовища корисних копалин) визначається як така, що має стратегічне та (або) критичне значення, за основною корисною копалиною (її основним корисним компонентом), включеною до переліків, передбачених частиною п'ятою статті 6 цього Кодексу.

Перегляд переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин), передбачених частиною третьою цієї статті, здійснюється Кабінетом Міністрів України за потреби, але не менше одного разу на три роки, за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Підставою для перегляду переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин), передбачених частиною третьою цієї статті, може бути:

1) включення або виключення корисної копалини або корисного компонента з переліків, передбачених частиною п'ятою статті 6 цього Кодексу;

2) включення до державного кадастру родовищ та проявів корисних копалин нових об'єктів надрокористування, зокрема проявів та родовищ корисних копалин, що містять запаси металічних руд та неметалічних корисних копалин загальнодержавного значення (їх корисних компонентів), віднесених до переліків, визначених частиною п'ятою статті 6 цього Кодексу, та відповідних ділянок надр, що обґрунтовано (підтверджено) результатами геологічного вивчення;

3) розподіл запасів (ресурсів) між ділянками надр раніше розвіданого родовища корисних копалин, що містять запаси металічних руд та неметалічних корисних копалин загальнодержавного значення (їх корисних компонентів), віднесених до переліків, визначених частиною п'ятою статті 6 цього Кодексу;

4) оцінка запасів і ресурсів ділянок надр (родовищ корисних копалин), за результатами якої корисна копалина чи компонент стратегічного та (або) критичного значення, яка обліковувалася як супутня, оцінена відповідно як основна корисна копалина або основний корисний компонент комплексного родовища;

5) списання запасів (ресурсів) металічних руд та неметалічних корисних копалин загальнодержавного значення (їх корисних компонентів), віднесених до

переліків, визначених частиною п'ятою статті 6 цього Кодексу, у межах ділянки надр (родовища корисних копалин);

б) заява особи, що має право на користування надрами щодо ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення відповідно до статті 13 цього Кодексу, про готовність взяти участь в аукціоні (електронних торгах) з продажу спеціального дозволу на користування надрами або конкурсі на укладення угоди про розподіл продукції.

При цьому у разі оголошення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами або конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції щодо ділянки надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення або ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення, включеної або включених до переліку (переліків), передбаченої (передбачених) частиною третьою цієї статті, зміни щодо відповідної ділянки надр (родовища корисних копалин) не можуть бути внесені до завершення передбачених законодавством процедур щодо визнання аукціону (електронних торгів) або конкурсу таким, що не відбувся, або до завершення встановлених законодавством строків придбання спеціального дозволу на користування надрами або укладення угоди про розподіл продукції переможцем аукціону (електронних торгів) або конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції відповідно".

У зв'язку з цим частини третю – двадцять третю вважати відповідно частинами сьомою – двадцять сьомою;

4) частину першу статті 68 після слів "першої – шостої" доповнити словами "восьмої, дев'ятої";

5) розділ X "Перехідні положення" доповнити пунктами 9 і 10 такого змісту:

"9. Установити, що перелік металічних руд та неметалічних корисних копалин, які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, схвалений пунктом 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України "Про стимулювання пошуку, видобутку та збагачення корисних копалин, які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави", введеного в дію Указом Президента України від 23 липня 2021 року № 306/2021 у редакції, чинній на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення", вважається переліком корисних копалин та компонентів стратегічного значення до затвердження Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 6 цього Кодексу переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення.

10. Установити, що перелік ділянок надр (родовищ корисних копалин), які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсів на укладення угод про розподіл продукції, та перелік ділянок надр (родовищ корисних копалин), які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави, що надаватимуться у користування шляхом проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, затверджені Кабінетом Міністрів України на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оновлення Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та регулювання деяких питань стосовно корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення", є такими, що відповідають вимогам частини третьої статті 16 цього Кодексу, до затвердження Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 16 цього Кодексу переліку ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами та переліку ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення конкурсу на укладення угоди про розподіл продукції".

2. У Загальнодержавній програмі розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, затвердженій Законом України "Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 44, ст. 457; 2013 р., № 15, ст. 98):

1) розділи I і II викласти в такій редакції:

"Розділ I ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Одним із вагомих чинників сталого та ефективного розвитку національної економіки, основою розвитку видобувної та переробної галузей промисловості є потужний вітчизняний мінерально-сировинний комплекс, що формується на мінерально-сировинній базі України.

Мінерально-сировинна база України – це сукупність родовищ корисних копалин, у тому числі техногенних, а також відходів від видобування та переробки корисних копалин, придатних для промислового використання. Мінерально-сировинна база України формується шляхом проведення комплексу геолого-зйомочних, пошукових та розвідувальних робіт. За їхніми результатами в надрах України розвідано близько 8,8 тис. родовищ промислового значення з майже 100 видами корисних копалин. За обсягами розвіданих запасів вугілля, залізних, марганцевих і титано-цирконієвих руд, граніту, каоліну, калійних

солей, сірки, вогнетривких глин, облицювального каменю, скляного піску та інших корисних копалин Україна посідає одне з провідних місць у світі. З видобутком та використанням корисних копалин пов'язано близько половини промислового потенціалу України та до 20 відсотків її трудових ресурсів. За рахунок експорту корисних копалин та продуктів їх переробки Україна отримує близько 60 відсотків загальної суми експортних надходжень. При цьому надра України ще мають значний потенціал для нарощування її мінерально-сировинної бази.

За промислово-економічним значенням передбачається розподіл видів корисних копалин загальнодержавного значення як складової мінерально-сировинної бази України на такі категорії:

категорія А – види корисних копалин, що інтенсивно видобуваються в Україні, характеризуються значними розвіданими запасами, при цьому відповідна мінеральна сировина та (або) продукція її переробки використовуються у промисловості на території України або є (чи може бути) предметом експорту з метою забезпечення у стислі строки надходжень до державного бюджету;

категорія Б – види корисних копалин, що видобуваються в Україні в обмежених обсягах, собівартість їх видобутку забезпечує граничний економічно вигідний рівень рентабельності, але їх розробка ускладнена екологічними проблемами, розвідані запаси родовищ невеликі або виснажені, нові родовища недостатньо вивчені, водночас потреба в таких видах корисних копалин зумовлена розвитком промисловості. Недостатність таких видів корисних копалин покривається за рахунок імпорту;

категорія В – види корисних копалин, родовища яких наявні в Україні, їх запаси (у тому числі значні) розвідані, але видобуваються в обмежених обсягах або не видобуваються взагалі. На даний час, згідно з техніко-економічними розрахунками, такі корисні копалини за існуючих економічних умов в Україні не є конкурентоспроможними порівняно з імпортними і не можуть бути рентабельно перероблені на вітчизняних підприємствах із застосуванням наявних технологій. Разом з тим потреба в таких корисних копалинах може зростати внаслідок впровадження новітніх технологій збагачення або попередньої переробки відповідних руд;

категорія Г – види корисних копалин, родовища яких на даний час в Україні не розробляються і недостатньо вивчені, але в перспективі можуть стати важливими для національної економіки, враховуючи потреби інших галузей промисловості.

Поділ видів корисних копалин за промислово-економічним значенням

Види корисних копалин	Категорія А: значні запаси, інтенсивно видобуваються	Категорія Б: запаси невеликі або виснажені, обмежений видобуток, предмет імпорту	Категорія В: значні запаси, обмежений або відсутній видобуток (нерентабельний)	Категорія Г: запаси не розробляються і недостатньо вивчені
Паливно-енергетичні ресурси	природний газ, нафта і конденсат, уран, кам'яне вугілля, коксівне, антрацитне вугілля, буре вугілля	торф	газ центрально-басейнового типу, газ (метан) вугільних родовищ	газ сланцевих товщ, метан із газогідратів, водень природний
Металічні руди	залізо, марганець, титан, цирконій	нікель, кобальт, свинець, цинк, алюміній	тантал, ніобій, літій, берилій, рідкісноземельні елементи (зокрема скандій, ітрій, церій), золото, срібло, германій, гафній	хром, мідь, вольфрам, платиноїди, молібден, олово, реній
Неметалічні корисні копалини	піски формувальні, вторинні каоліни, вогнетривкі та тугоплавкі глини, кварцити, графіт, первинні каоліни і опоки, кварцовий пісок, будівельне каміння	калійні солі, сапропель, сірка самородна, вапняки для цукрової промисловості, польовий шпат	флюсові вапняки і доломіти, бентонітові глини, барит, п'єзокварц, напівдорогоцінне каміння	флюорит, магнезит, високоглиноземна сировина, апатит, фосфорити, алмази, глауконіт, техногенна сировина
Підземні води та лікувальні грязі	питні та технічні підземні води, мінеральні води	теплоенергетичні води, промислові води, лікувальні грязі		

Перспективними для геологічного вивчення та подальших геологічних робіт є також корисні копалини та їх компоненти: магній, миш'як, сурма, ванадій, вісмут, галій, індій, стронцій, телур та цезій.

Сучасні темпи розвитку стратегічних технологій, що лежать в основі зеленого переходу і цифрової трансформації України та інших держав її стратегічного партнерства, подолання наявних викликів щодо необхідності підвищення обороноздатності України, особливості інноваційних технологій, побудованих, зокрема, на використанні корисних копалин, у тому числі після збагачення та (або) переробки, зумовили потребу держав у виокремленні корисних копалин що є стратегічно та критично важливими для побудови сталої економіки держав або їх союзів. Пропозиція таких корисних копалин або відповідної сировини на світовому ринку, як правило, характеризується потенційно значним розривом від прогнозованого попиту, зокрема через тривалість реалізації нових проектів з видобування (промислової розробки) родовищ таких корисних копалин, та (або) відсутністю заміни такої сировини за існуючих умов та при цьому має місце високий ризик перебоїв у постачанні такої продукції.

В Україні у липні 2021 року схвалений перелік металічних руд та неметалічних корисних копалин, які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави (пункт 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України "Про стимулювання пошуку, видобутку та збагачення корисних копалин, які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави", введеного в дію Указом Президента України від 23 липня 2021 року № 306/2021), як перший крок до законодавчого врегулювання цього питання.

Беручи до уваги обмеженість запасів відповідних корисних копалин, а також їхнє географічне розташування на території різних держав, крім національних переліків корисних копалин та компонентів стратегічного та (або) критичного значення, держави, а в окремих випадках – об'єднання держав, формують стратегічні партнерства у сфері стратегічної та критичної мінеральної сировини з метою диверсифікації джерел та забезпечення шляхів постачання мінеральної сировини.

Зокрема, прийнятий Європейським парламентом Регламент Critical Raw Materials Act, що набрав чинності у квітні 2024 року, засвідчує нагальну потребу зменшення залежності та підвищення стійкості важливих ланцюгів постачання мінеральної сировини та продукції її переробки в Європейському Союзі, збільшення циркулярності критичної сировини, диверсифікації джерел та забезпечення шляхів її постачання, зокрема шляхом посилення зовнішнього партнерства.

Україною вже укладені Меморандум про взаєморозуміння між Європейським Союзом та Україною щодо стратегічного партнерства у сфері мінеральної сировини, а також Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо співробітництва з метою

посилення ланцюгів постачання у секторі критичних мінеральних ресурсів для енергетики, національної безпеки та економічного розвитку.

За таких умов на глобальному ринку, враховуючи ресурсний потенціал України, наша держава має великі можливості для нарощування власних промислових потужностей, що функціонують на основі стратегічної і критичної мінеральної сировини, та стимулювання економічного зростання шляхом впровадження сучасних технологій та інтеграції у глобальні ланцюги постачання критичних матеріалів і продукції на їх основі, приділяючи особливу увагу збагаченню та (або) переробці таких корисних копалин, включаючи рециклінг, як основу інтеграції України у глобальні ланцюги створення доданої вартості.

Слід зазначити, що протягом останніх десятиліть, зокрема внаслідок значного скорочення видатків державного бюджету на геологорозвідувальні роботи для розвитку мінерально-сировинної бази, а також збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації територій України, спостерігаються такі негативні тенденції: скорочуються обсяги видобування корисних копалин, приріст запасів і ресурсів більшості корисних копалин стратегічного значення не компенсує обсяги їх видобутку, зростає імпорт корисних копалин, темпи відтворення мінерально-сировинної бази не відповідають потребам держави. Крім того, наявна інформація про родовища та рудопрояви втрачає актуальність, первинна геологічна інформація втрачається, що призводить до втрат доказової бази наявності родовищ, а це, у свою чергу, унеможливує залучення інвестицій у їх розроблення. Крім цього, переважна частина родовищ не має оцінки ресурсів та запасів відповідно до міжнародних стандартів, зокрема Рамкової класифікації ООН викопних енергетичних і мінеральних запасів та ресурсів (United Nations Framework Classification for Fossil Energy and Mineral Reserves and Resources 2009 – UNFC-2009), класифікації Комітету з міжнародних стандартів звітності по запасах твердих корисних копалин (Committee for Mineral Reserves International Reporting Standards – CRIRSCO), Системи управління вуглеводневими ресурсами (Petroleum Resources Management System – PRMS).

Подальше зволікання із вжиттям дієвих заходів щодо розвитку мінерально-сировинної бази становить ризик нестачі низки видів корисних копалин, родовища яких розвідані або потенційно можуть бути розвідані в Україні, що загрожує економічній та політичній незалежності України, а також призведе до гальмування її інтеграції у глобальні ланцюги постачання.

Одним із ключових заходів використання мінерально-сировинного комплексу України для сталого та ефективного розвитку національної економіки є виконання цієї Програми.

Розділ II МЕТА ПРОГРАМИ

Метою Програми є забезпечення потреб національної економіки в мінеральних ресурсах за рахунок власного видобутку, зменшення залежності України від імпорту мінеральних ресурсів та нарощування експортного потенціалу нашої держави за рахунок видобутку корисних копалин, що мають великий попит на світовому ринку. Мета Програми повною мірою відповідає сучасним європейським принципам сталого розвитку та найкращим світовим практикам.

Досягнення зазначеної мети передбачається за рахунок концентрації зусиль на удосконаленні структури запасів і перспективних ресурсів корисних копалин стратегічного та критичного значення в умовах обмежених фінансових ресурсів, а також на активізації геологічного вивчення надр із застосуванням сучасних пошуково-розвідувальних та інформаційних технологій, впровадженні науково обґрунтованих підходів та забезпеченні сталої державної підтримки розвитку мінерально-сировинної бази.

Реалізація Програми створить можливості для швидкого та прозорого залучення інвестицій, у тому числі з метою освоєння виявлених перспективних ділянок для геологорозвідувальних та видобувних робіт, промислової розробки корисних копалин стратегічного та критичного значення, а також оперативного регулювання пріоритетів розвитку мінерально-сировинної бази залежно від кон'юнктури світового ринку та потреб національної економіки";

2) після розділу II доповнити новим розділом такого змісту:

"Розділ III ШЛЯХИ І СПОСОБИ ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ ПРОГРАМИ

Досягнення мети Програми та забезпечення відповідного розвитку мінерально-сировинного комплексу як одного з основних чинників зростання національної економіки потребує зваженого системного підходу, оптимальним варіантом якого є збалансоване використання ресурсів держави і приватного бізнесу та запровадження інноваційно-інвестиційного механізму надрокористування. Це дасть змогу підвищити ефективність впливу держави на розвиток геологічної галузі, забезпечити впровадження сучасних ефективних форм господарювання, створити додаткові робочі місця на підприємствах мінерально-сировинного комплексу та збільшити його внесок у розвиток національної економіки, зменшити її залежність від імпорту окремих видів корисних копалин та зміцнити експортний потенціал нашої держави.

Визначених цілей передбачається досягти шляхом:

концентрації зусиль, у тому числі фінансових ресурсів, на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази, пошуку та розвідки родовищ корисних копалин, насамперед стратегічного та критичного значення;

активізації робіт щодо геологічного вивчення надр з використанням сучасних засобів накопичення, систематизації та обробки геологічної інформації, впровадження нових методів і технологій пошуку та розвідки родовищ корисних копалин;

оновлення основних фондів державних геологічних компаній та забезпечення стабільного фінансування функцій держави, не притаманних бізнесу, зокрема щодо проведення перевірок раціонального використання надр, здійснення моніторингу геологічного середовища, у тому числі моніторингу якісних та кількісних параметрів підземних вод і небезпечних екзогенних процесів, моніторингу стану ресурсної бази та ведення державного балансу запасів корисних копалин України, геологічного картування території України, науково-інформаційного забезпечення геологорозвідувальних робіт, продовження оцифрування геологічної інформації та забезпечення доступу до неї онлайн;

диференційного підходу до оцінки запасів перспективних корисних копалин, впровадження раціональних способів розробки комплексних родовищ і вилучення супутніх компонентів, відтворення ресурсного потенціалу регіонів з інтенсивним видобутком корисних копалин;

активізації міжнародного співробітництва з питань геологічного вивчення, раціонального використання і охорони надр.

Значну частину коштів, передбачених для реалізації Програми, планується компенсувати ще під час її реалізації за рахунок коштів бюджетної програми розвитку мінерально-сировинної бази (державного компенсаційного фонду в геологічній сфері), а також від продажу геологічної інформації, створеної при виконанні Програми".

У зв'язку з цим розділи III–V вважати відповідно розділами IV–VI;

3) у розділі IV:

а) у назві слово "Програми" виключити;

б) абзаци перший і другий замінити трьома новими абзацами такого змісту:

"Основне завдання Програми – стале забезпечення зростаючих потреб національної економіки в корисних копалинах. Україна володіє потужною мінерально-сировинною базою з багатьох видів корисних копалин, її надра мають значний потенціал для подальшого розвитку мінерально-сировинної бази і нарощування запасів корисних копалин шляхом запровадження сучасних методів геолого-економічної оцінки нових перспективних ділянок та переоцінки наявних, збільшення видобутку корисних копалин стратегічного та критичного значення.

З урахуванням загальних положень сформовано завдання Програми з нарощування запасів і перспективних ресурсів з окремих видів корисних копалин та визначено заходи для їх практичної реалізації. Програма передбачає використання бюджетних асигнувань для стимулювання результативності робіт з геолого-економічної оцінки за рахунок їх прискорення та підвищення якості. Метою є не просто виявлення, а подальше швидке освоєння промислових об'єктів корисних копалин стратегічного та критичного значення, ресурсна база яких недостатня, але результати раніше проведених робіт свідчать про їх наявність.

У додатку 2 до Програми окремі види корисних копалин стратегічного та критичного значення, а також напрями геологорозвідувальних робіт об'єднані в групи із загальним фінансуванням для можливості оперативного управління пріоритетними напрямками розвитку мінерально-сировинної бази";

в) у підрозділі "Паливно-енергетичні ресурси":

у главі "Природний газ, нафта, конденсат":

назву викласти в такій редакції:

"Природний газ, нафта, конденсат";

після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

"Держава зацікавлена в максимальному заміщенні імпорту вуглеводнів, що матиме значний позитивний ефект для економічного зростання України та гарантуватиме її сталий енергозабезпечення. Інвестиції в розвиток вітчизняного видобутку нафти і газу та їх переробки забезпечать створення нових робочих місць і розширення податкової бази на всьому ланцюзі задіяних послуг і товарів у суміжних галузях".

У зв'язку з цим абзаци другий – дванадцятий вважати відповідно абзацами третім – тринадцятим;

в абзаці третьому цифри і слово "381 родовищем" замінити цифрами і словами "426 родовищами, з них 50 законсервованими";

абзац четвертий викласти в такій редакції:

"Основна їх кількість – 253 – зосереджена у Східному регіоні, 116 – у Західному, 42 – у Південному, 15 з них перебувають на континентальному шельфі України";

абзац п'ятий виключити;

абзац шостий викласти в такій редакції:

"У Східному регіоні початкові сумарні ресурси вуглеводнів, станом на 2019 рік, обліковані у 5319,0 млн тонн умовного палива, у тому числі природний газ (вільний та розчинний) – 4545,8 млрд куб. метрів, нафта і конденсат – 773,2 млн тонн";

абзаци сьомий – тринадцятий замінити десятьма новими абзацами такого змісту:

"Станом на 2019 рік використано близько 59 відсотків початкових сумарних ресурсів за сумарним обсягом усіх вуглеводнів. Нерозвідана частка початкових сумарних ресурсів у кількісному відношенні за сумарним обсягом вуглеводнів становила 2193,0 млн тонн умовного палива.

Таким чином, у Східному регіоні залишається значний потенціал для нарощування обсягів видобутку нафти і газу.

Початкові сумарні ресурси Західного регіону, станом на 2019 рік, обліковані у 1440 млн тонн умовного палива, у тому числі природний газ – 970 млрд куб. метрів, нафта і конденсат – 470 млн тонн. Ступінь реалізації початкових сумарних ресурсів вуглеводнів становить 42 відсотки. Нерозвідана (залишкова) частина – близько 850 млн тонн умовного палива. У Західному регіоні також є значні перспективи для нарощування запасів вуглеводнів та їх видобутку.

У Південному регіоні (Причорномор'я, Крим та континентальний шельф України) реалізовано лише 4 відсотки початкових сумарних ресурсів, що в цілому становить 2100 млн тонн вуглеводнів, з яких газ – 1900 млрд куб. метрів, нафта і конденсат – 200 млн тонн. Потенціал цього регіону для приросту запасів є максимальним. У зв'язку з тимчасовою окупацією значної частини території Південного регіону прогностичні ресурси економічної зони України зменшуються на обсяг до 270 млн тонн умовного палива, у тому числі в Чорному морі – на 160 млн тонн, в Азовському морі – на 110 млн тонн.

За оцінками Системи управління вуглеводневими ресурсами (PRMS), станом на 2018 рік, комерційно видобувними запасами нафти і газу вважалися приблизно 500 млн тонн нафтового еквіваленту (22 роки споживання), а ресурси з невизначеною імовірністю комерціалізації – 166 млн тонн нафтового еквіваленту.

Більше 70 відсотків перспективних ресурсів, які є першочерговими для проведення розвідувальних робіт та пошукового буріння, зосереджені на глибині понад 3 кілометри, значна частина цих ресурсів також залягає на надглибоких горизонтах – понад 5 кілометрів. Крім того, понад 92 відсотки родовищ мають запаси менше 5 млрд куб. метрів і 5 млн тонн та вважаються дрібними і дуже дрібними. На частку великих і середніх родовищ припадає половина запасів та видобутку України, однак вони перебувають на завершальній стадії розробки та виснажені на більш як 70 відсотків.

Отже, в нафтогазоносних надрах залишаються нерозвіданими близько половини наявних ресурсів вуглеводнів. Разом з тим їх переважна більшість – дрібні, глибокозалягаючі або низькорентабельні об'єкти, освоєння яких є проблемним і не забезпечить необхідного приросту розвіданих запасів та його перевищення над обсягом нафтогазовидобутку.

Значне збільшення видобутку вуглеводнів у перспективі неможливе без значного нарощування ресурсної бази та покращення її якості шляхом розвідки та підготовки нових об'єктів, що може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету, коштів суб'єктів господарювання різних форм власності та з інших джерел, не заборонених законом.

Цей напрям нарощування ресурсної бази корисних копалин належить до пріоритетних.

Вагомим резервом для повного забезпечення економіки України газом власного видобутку є наявні в українських надрах нетрадиційні вуглеводні";

після глави "Природний газ, нафта, конденсат" доповнити п'ятьма новими главами такого змісту:

"Нетрадиційні вуглеводні

Цей вид корисних копалин належить до категорій В і Г. До нетрадиційних вуглеводнів належать: газ центрально-басейнового типу, газ сланцевих товщ, газ (метан) вугільних родовищ та газ-метан із газогідратів.

Ресурси таких різновидів природного газу відносять до альтернативних джерел вуглеводнів. Вони присутні в українських надрах та характеризуються різними (як правило, складними) гірничо-геологічними умовами залягання та формування, а відтак потребують спеціальних методів та методик їх пошуку, розвідки та видобування і, відповідно, значних витрат на їх освоєння. Усі зазначені різновиди газу характеризуються додатковою капіталомісткістю та підвищеною складністю видобування, але їх ресурси значно перевищують ресурси традиційного природного газу. Запаси нетрадиційних вуглеводнів почали офіційно обліковуватися в державному балансі запасів корисних копалин України лише з 2020 року.

Газ центрально-басейнового типу

Цей тип природного газу пов'язаний з низькопористими та низькопроникними колекторами, які залягають на великих глибинах (5–8 кілометрів) переважно у центральній та південно-східній частинах Дніпровсько-Донецької западини. Крім низьких фільтраційно-ємнісних властивостей, для них характерні, як правило, низька продуктивність свердловин, що вимагає їх постійного буріння у великій кількості, необхідність застосування стимуляції (гідророзрив пласта) та горизонтального буріння, коротка тривалість життя свердловин та швидке падіння їх дебіту (наполовину – у перший рік). Пошуки, розвідка та видобуток таких скупчень газу має свої специфічні особливості, через що він виділений в окремий тип. Його ресурси та запаси раніше не обліковувалися, у 2020 році вперше обліковані в державному балансі запасів корисних копалин України 98,3 млн куб. метрів перспективних ресурсів Святогірського родовища.

За попередніми оцінками, ресурси газу центрально-басейнового типу в Україні значно перевищують ресурси звичайного природного газу. Зокрема, лише по Східному регіону, за підрахунками Українського державного геологорозвідувального інституту (далі – УкрДГРІ), його ресурси до глибини 4500 метрів за п'ятьма продуктивними комплексами сягають 32 трлн куб. метрів, а видобувні – 8,5 трлн куб. метрів при коефіцієнті вилучення 0,28 відсотка.

Для оцінки можливості видобування газу центрально-басейнового типу необхідно:

провести сучасну інтерпретацію наявних геолого-геофізичних матеріалів та виконати наукове обґрунтування найбільш перспективних ділянок можливих скопчень такого газу;

виконати комплекс геофізичних досліджень, включаючи сейсмічне 3D-моделювання, визначити пастки та місця закладання параметричних свердловин;

виконати буріння параметричних свердловин з повним відбором керна у перспективній частині розрізу, а також сучасні комплексні петрофізичні дослідження керна для створення інтерпретаційних моделей;

провести геолого-економічну оцінку першочергових нафтогазоперспективних об'єктів і підготувати їх для надання у користування;

впровадити необхідне технічне регулювання та економічні стимули на загальнодержавному рівні для залучення інвесторів до пошуку таких ресурсів.

Повне виконання зазначених завдань дасть змогу приростити ресурсну базу природного газу, у тому числі за рахунок залучення суб'єктів господарювання різних форм власності.

Газ сланцевих товщ

Газ сланцевих товщ (який вміщують глинисті сланці та аргіліти) – це горючий природний газ, що міститься в низькопористих та низькопроникних газоносних сланцевих товщах. У пластових умовах він перебуває практично в нерухомому стані і може видобуватися через штучно утворені проникні зони та резервуари в навколосвердловинному просторі, створені з використанням технології гідророзриву або інших технологій розуцільнення газоносної сланцевої товщі. Вмісними породами газу сланцевих товщ є осадові породи з переважанням глинистої складової (до 50 відсотків), сланцюватої (шаруватої) текстури, збагачені розсіяною органічною речовиною (РОР) від 1 до 25 відсотків, що за ступенем катагенетичних перетворень здатна генерувати та акумулювати гази вуглеводневого складу. Цілеспрямовані теоретичні дослідження щодо можливостей видобування природного газу зі сланцевих товщ в Україні почали проводитися трохи більше ніж десять років тому, практика його видобування відсутня.

У Дніпровсько-Донецькій западині високоперспективними вважаються чорносланцеві товщі девону та карбону, які залягають у прибортових частинах западини на глибинах 2000–4000 метрів. Серед першочергових об'єктів для пошуку – ділянка надр Олеська та аргіліти силуру Волино-Поділля у Західному регіоні, Руденківське родовище в Дніпровсько-Донецькій западині та Кальміус-Торецька западина північно-західної частини Донецького прогину. За попередньою оцінкою, видобувні ресурси сланцевого газу в Дніпровсько-Донецькій западині сягають 2,2 трлн куб. метрів, у Західному регіоні – до 1,5 трлн куб. метрів.

З метою практичної реалізації завдань Програми щодо пошуку сланцевого газу необхідні:

проведення фундаментальних та прикладних науково-дослідних і тематичних досліджень, вивчення світового досвіду з наукового прогнозування та обґрунтування перспективних зон розвитку сланців із високим вмістом органічної речовини, з якими пов'язуються перспективи видобутку газу в усіх нафтогазоносних надрах;

здійснення оцінки прогнозних і перспективних ресурсів газу сланцевих товщ нафтогазоносних надр;

розроблення цільової програми з техніко-економічним обґрунтуванням проведення пошуково-розвідувальних робіт, включаючи буріння опорно-параметричних свердловин;

виявлення та підготовка об'єктів для першочергового проведення геологорозвідувальних робіт з метою відкриття родовищ сланцевого газу;

розроблення технологій досліджень сланцевого газу;

впровадження необхідного технічного регулювання та економічних стимулів для заохочення бізнесу до пошуку та розробки таких ресурсів;

практична реалізація проектів з пошуку, розвідки та видобутку сланцевого газу на першочергових об'єктах.

У результаті практичної реалізації цього напрямку очікується приріст ресурсів газу, в тому числі за рахунок залучення суб'єктів господарювання різних форм власності.

Газ-метан із газогідратів

Газогідрати – це сполуки води та газу, які є стійкими при низьких температурах та підвищеному тиску. Найпоширенішими газогідратами є гідрати метану – сполуки води та метану, поклади яких у донних осадових породах морів та океанів є досить значними в різних частинах світу і які в перспективі можуть стати альтернативним джерелом природного газу. Газ-метан із газогідратів є перспективною складовою нетрадиційних вуглеводнів.

Наявність газогідратних скупчень у північно-західній частині континентального шельфу України підтверджена результатами комплексних геофізичних досліджень, виконаних Інститутом геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України у 2010–2013 роках. За попередніми оцінками, обсяги метану цієї ділянки становлять близько 1,2 трлн куб. метрів. Крім того, ознаки наявності газогідратів виявлено і на інших ділянках Чорного моря.

Пошуково-розвідувальні роботи з виявлення та оцінки скупчень газогідратів повинні передбачати, зокрема, розроблення, освоєння та впровадження технологій вилучення та видобутку метану з газогідратів, із подальшим проведенням аналізу та узагальненням результатів вітчизняних та іноземних досліджень і робіт з пошуку та проведення дослідно-промислової експлуатації розвіданих газогідратних об'єктів.

У межах Програми за кошти державного бюджету може передбачатися лише проведення наукових досліджень.

Газ (метан) вугільних родовищ

Цей вид корисних копалин належить до категорії В. Це важливий додатковий ресурсний потенціал вуглеводнів, пов'язаний із покладами родовищ Донецького та Львівсько-Волинського кам'яновугільних басейнів.

За попередніми оцінками, ресурсна база Донецького кам'яновугільного басейну сягає 6–10 трлн куб. метрів, Львівсько-Волинського – 10 млрд куб. метрів.

Запаси газу (метану) вугільних родовищ у державному балансі запасів корисних копалин України становлять понад 300 млрд куб. метрів.

Для розвитку цього напрямку необхідно завершити оцінку промислових запасів газу (метану) вугільних родовищ та провести геологорозвідувальні роботи з оцінкою запасів і ресурсів газу (метану) вугільних родовищ окремих ділянок.

Практична реалізація зазначених заходів передбачається за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

у главі "Вугілля":

назву викласти в такій редакції:

"Кам'яне вугілля";

в абзаці першому слова "основним джерелом" замінити словами "одним з основних джерел";

друге і третє речення абзацу другого виключити;

абзац третій викласти в такій редакції:

"Загальні запаси і ресурси кам'яного вугілля України (балансові, позабалансові, прогнозні) перевищують 100,0 млрд тонн, з них розвідані запаси – понад 50 млрд тонн";

в абзаці четвертому слова "і потребує державної підтримки" виключити;

абзац п'ятий доповнити другим реченням такого змісту: "Роботи щодо цих видів кам'яного вугілля виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

після абзацу п'ятого доповнити двома новими абзацами такого змісту:

"У зв'язку з протиправною діяльністю незаконних збройних формувань у Донецькій і Луганській областях, збройною агресією Російської Федерації проти України та тимчасовою окупацією українських територій чимало вугільних шахт виведено з експлуатації. Нарощування мінерально-сировинної бази Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну можливе за рахунок будівництва та експлуатації гірничодобувних комплексів.

Запаси і ресурси кам'яного вугілля в районі оцінюються в більш як 1600,0 млн тонн. Запаси коксівного вугілля становлять 31 відсоток всіх запасів кам'яного вугілля в Україні".

У зв'язку з цим абзаци шостий – восьмий вважати відповідно абзацами восьмим – десятим;

абзаци восьмий – десятий замінити одним новим абзацом такого змісту:

"Для вирішення проблеми передбачається проведення переоцінки наявного резерву ділянок шахтного будівництва з визначенням високоперспективних для освоєння об'єктів та підготовка їх до подальшого інвестування, а також пошук нових об'єктів, зокрема в регіонах, перспективних до розширення площ промислової вугленосності";

після глави "Кам'яне вугілля" доповнити двома новими главами такого змісту:

"Буре вугілля

Цей тип корисних копалин належить до категорії А. Буре вугілля в Україні, як і кам'яне, – єдина енергетична корисна копалина, запасів якої потенційно достатньо для забезпечення енергетичної безпеки держави. Видобуток бурого вугілля і його глибока переробка в готову продукцію може стати одним з основних джерел забезпечення потреб України в енергоносіях.

Буре вугілля, крім традиційного напрямку використання як енергетичної сировини, може мати велике значення для отримання рідкого та газоподібного палива шляхом глибокої його переробки. Загальні ресурси бурого вугілля, згідно

з державним балансом запасів корисних копалин України, становлять близько 2,9 млрд тонн.

Основними завданнями цього напрямку на період до 2030 року є проведення переоцінки наявного резерву ділянок шахтного будівництва з визначенням високоперспективних для освоєння об'єктів, з позицій нових технологій переробки, та підготовка їх до подальшого інвестування, а також проведення пошуково-оцінювальних робіт, підготовка до інвестування та промислового освоєння перспективних до розробки родовищ.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Торф

Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Найбільші ресурси торфу зосереджені у Волинській, Рівненській, Сумській, Чернігівській і Житомирській областях, на території яких розвідано понад 1000 родовищ.

В Україні близько 500 родовищ торфу зараховані до групи експлуатованих. Близько 80 відсотків добутого торфу використовується як паливо, 20 відсотків – для виробництва добрив.

Розвіданість торф'яних родовищ дає змогу значно збільшити видобуток торфу. Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Введення в розробку нових торф'яних родовищ потребує осушення і відпрацювання, що призводить до погіршення чи припинення виконання притаманних торфовищам біосферних функцій, що може негативно вплинути на екологічну безпеку регіону.

Внаслідок висушування торфовища перестають бути сховищем вуглецю і перетворюються на потужне джерело викидів парникових газів, спричиняючи негативні наслідки у глобальному масштабі.

Технології видобутку торфу спричиняють негативний антропогенний вплив на навколишнє середовище, порушення біорізноманіття ділянки та прилеглих територій, при розробці торфу має місце механічний вплив на верхній шар ґрунту, видалення ґрунтово-рослинного покриву.

Зазначені негативні наслідки видобування торфу вимагають узгодження подальшої діяльності з розвідки та розробки нових родовищ торфу з державною кліматичною політикою та державною політикою у сфері охорони навколишнього природного середовища";

глави "Метан вугільних родовищ" та "Сланцевий газ" виключити;

главу "Уран" викласти в такій редакції:

"Уран"

Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Він є корисною копалиною стратегічного значення, оскільки забезпечує виробництво понад 50 відсотків загального обсягу електроенергії в Україні.

Потреба атомних електростанцій України у природному урані для перевантаження діючих енергоблоків становить 2,5 тис. тонн на рік та, зважаючи на тенденції розвитку атомної енергетики України, може зрости до 3,5 тис. тонн на рік. Можливість розвитку вітчизняного уранового виробництва обумовлена наявністю в Україні значних покладів уранових руд та кон'юнктурою світового ринку концентрату природного урану. Загальний стан уранової мінерально-сировинної бази оцінюється як задовільний. За ресурсами і підтвердженими запасами урану Україна входить до першої десятки країн світу і є провідною в Європі.

Основні поклади урану зосереджені в межах Українського кристалічного щита, на якому вирізняються дві основні металогенічні області – Кіровоградська (з Центральноукраїнським урановорудним районом) та Придніпровська (з Криворізько-Кременчуцькою та Західно-Інгулецькою металогенічними зонами). У межах Центральноукраїнського урановорудного району розміщені великі за запасами родовища, уранові руди яких за якістю належать до рядових і бідних.

Метою розвитку урановидобувного виробництва є задоволення в повному обсязі потреб атомних електростанцій України у природному урані.

З цією метою передбачаються такі заходи для залучення інвестицій у розвиток видобутку урану та покращення структури запасів:

за рахунок вищого вмісту урану – проводити пошуки багатого зруденіння в зоні рифейської структурної незгоди та в межах вулкано-тектонічних западин;

за рахунок менших витрат на видобуток – проводити пошуки, розвідку, дорозвідку та підготовку до промислового освоєння родовищ, придатних для відпрацювання відкритим способом, способом підземного вилуговування з комплексуванням бурової розвідки цього типу родовищ із дослідно-промисловою розробкою;

з метою зменшення впливу на навколишнє природне середовище – проводити роботи з удосконаленням реагентів, що застосовуються при вилуговуванні.

Цей напрям нарощування ресурсної бази належить до пріоритетних, який потребує сприяння держави у залученні внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

Зважаючи на сучасний стан паливно-енергетичних ресурсів України, практична реалізація завдань і заходів Програми забезпечить потреби національної економіки на довгострокову перспективу за рахунок власного видобутку.

Уран є стратегічно важливим для економіки держави, тому стратегічні дослідження надр як засіб наукової обґрунтованості пошуку і відкриття родовищ, проведення регіональних досліджень повинні забезпечувати економічну та енергетичну безпеку держави, стабільність розвитку національної економіки шляхом залучення необхідних ресурсів у розвиток галузі, зокрема шляхом залучення необхідних ресурсів для роботи державного підприємства "Східний гірничо-збагачувальний комбінат", зокрема, шляхом його вертикальної інтеграції з іншими державними концернами, а також залучення суб'єктів господарювання приватної форми власності, у тому числі залучення приватних інвестицій у нові проекти з видобування (промислової розробки) урану. Це зумовлено і необхідністю повного забезпечення потреб атомних електростанцій України, і перспективою експорту концентрату природного урану";

після глави "Уран" доповнити новою главою такого змісту:

"Водень природний

Цей вид сировини належить до категорії Г. Водень природного походження, так званий "білий" водень, позбавлений всіх недоліків, характерних для промислового виробництва, потрібно розглядати як новий напрям розвитку водневої енергетики.

Родовища вільного природного водню у чистому вигляді у природі зустрічаються рідко.

Для розвитку пошуку вільного природного водню необхідно:

проведення поглибленого вивчення питання генерації водню в мантії Землі та його міграції в вищезалігаючі шари земної кори для виявлення кільцевих структур на поверхні землі (циркументи), які формуються виходами водню;

виявлення полів концентрації водню та гелію в підземних водах під гідравлічним екраном пов'язаних з глибинним потоком водню на родовищах вуглеводневих газів шляхом проведення регіонального прогнозування за даними раніше проведених геологічних та геофізичних досліджень, локального прогнозування за даними аерокосмічного та аерогеофізичного зондування, сейсморозвідки та наземних геологічних зйомок;

вивчення світового досвіду щодо проблем та наявних технологій пошуку та видобутку вільного природного водню;

підготовка та реалізація (на основі проведених науково-дослідних та геологорозвідувальних робіт) пілотного проекту з пошуку, розвідки та видобутку вільного природного водню на найбільш перспективному об'єкті.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

г) у підрозділі "Металічні корисні копалини":

главу "Чорні метали" викласти в такій редакції:

"Чорні метали

Залізні руди

Цей вид корисних копалин належить до категорії А. В Україні залізні руди і залісті кварцити видобуваються на родовищах Криворізького, Кременчуцького та Білозірського залізрудних басейнів. Загалом налічується 54 родовища залізних руд, з яких 22 перебувають в експлуатації. Розвідані запаси становлять 28 млрд тонн, майже в такому ж обсязі оцінюються перспективні та прогнозні ресурси.

Однак, незважаючи на значні запаси та ресурси, в Україні існують проблеми із забезпеченням гірничодобувних підприємств якісними залізними рудами. Ресурси багатих руд у межах рудних полів діючих гірничодобувних підприємств Криворізького залізрудного басейну на прийнятних глибинах (800–1000 метрів) обмежені. Економічна доцільність розробки багатих руд на більших глибинах не визначена. Безліч покладів залістих кварцитів із вмістом Fe-магнетитового менше 30–35 відсотків потребують оцінки з позицій ринкової економіки. Актуальною є переоцінка існуючих запасів і ресурсів відповідно до сучасних технологічних процесів металургії, зокрема прямого відновлення заліза.

Для нарощування мінерально-сировинної бази залізних руд передбачаються:

проведення дорозвідки в межах родовищ багатих залізних руд;

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних робіт з метою виявлення багатих руд і легкозбагачуваних магнетитових кварцитів в межах існуючих рудних районів;

розроблення, апробація та впровадження сучасних раціональних технологій комплексного дослідження залізних руд для забезпечення об'єктивної оцінки їх якості, обґрунтованого нарощування запасів та оперативного супроводу видобутку і переробки із забезпеченням ліквідності кінцевого товарного продукту.

Реалізація цих заходів передбачається за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Марганцеві руди

Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Основні запаси та ресурси марганцевих руд залягають у Нікопольському марганцеворудному басейні.

Україна, маючи розвинену чорну металургію та значні поклади марганцевих руд, посідає провідне місце у світі за споживанням та виробництвом марганцевої продукції. Проте існуюча структура запасів і технологія збагачення марганцевих руд не забезпечують зростаючі потреби чорної металургії у вищих сортах марганцевих концентратів, передусім низькофосфористих.

У Побузькому рудному районі, в корах вивітрювання кристалічних порід докембрію, виявлено 14 проявів залізо-марганцевих і марганцевистих залізних руд, що можуть слугувати резервом для марганцеворудної промисловості. Ці руди, як правило, окислені та легко піддаються збагаченню, що робить їх рентабельними для переробки.

Для нарощування мінерально-сировинної бази марганцевих руд передбачаються:

- проведення геологорозвідувальних робіт на флангах існуючих родовищ;
- проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт з метою оцінки оксидних марганцевих руд у межах існуючих рудних районів;
- проведення пошукових робіт щодо залізо-марганцевих руд у корах вивітрювання кристалічних порід докембрію у Побузькому рудному районі;
- розроблення технологічних схем переробки важкозбагачуваних карбонатних та змішаних типів руд.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Хромові руди

Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. Основні споживачі хрому – металургійна промисловість, виробництво ферохрому і вогнетривів, хімічна промисловість.

Україна має дев'ять проявів власної мінерально-сировинної бази хрому. Перспективні та прогнозні ресурси цього виду корисної копалини оцінені в Побузькому рудному районі, в межах Капітанівського рудного поля, в якому, крім корінних руд, останніми роками відкрито новий геолого-промисловий тип: комплексні хром-нікелеві руди в корах вивітрювання та мінералізація металевого ренію. Крім того, відомо, що ультрабазити супроводжуються золото-платиноїдною мінералізацією, результатом вивчення якої може стати виявлення нових типів родовищ.

Для нарощування мінерально-сировинної бази хромових руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на найбільш перспективних об'єктах Капітанівського рудного поля.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Кольорові та легуючі метали" викласти в такій редакції:

"Кольорові та легуючі метали

Алюміній

Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Проблема забезпечення потреб вітчизняної промисловості в алюмінії є нагальною. Потенційні внутрішні ресурси алюмінійвмісних корисних копалин (зокрема Високопільського родовища у Дніпропетровській області, нефелінові руди у Приазов'ї, закарпатські алуніти, каолін та інші), згідно з попередніми техніко-економічними розрахунками, є неконкурентоспроможними порівняно з імпортними корисними копалинами і не можуть бути рентабельно перероблені на вітчизняних підприємствах за допомогою наявних технологій.

Для нарощування мінерально-сировинної бази алюмінієвих руд передбачаються геологічне довивчення та оцінка промислових запасів залізистих бокситових руд у межах Високопільського родовища.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел фінансування, не заборонених законом.

Мідь

Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. Україна не має промислових запасів мідних руд, незважаючи на досить значні перспективні та прогнозні ресурси. Загалом на території України відомо понад 150 рудопроявів міді, деякі з них можуть розглядатися як потенційні родовища.

Найбільш перспективною є Волино-Подільська металогенічна провінція, у якій у траповій формації виявлено мідну мінералізацію (самородну мідь) та виділені перспективні Волинський, Маневицький та Кухотсько-Вольський металогенічні райони, а в їх межах – рудні поля. Загальні обсяги перспективних ресурсів міді (кат. $P_1 + P_2$) становлять 3,5 млн тонн.

Для нарощування мінерально-сировинної бази мідних руд передбачаються:

збільшення обсягів геологорозвідувальних робіт з метою виявлення нових перспективних проявів самородної міді у траповій формації;

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на території Волинського, Маневицького та Кухотсько-Вольського металогенічних районів з метою підготовки рудопроявів (ділянок) для розвідки.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Нікель і кобальт

Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Родовища та 60 проявів обох металів на території України представлені силікатними рудами кори вивітрювання гіпербазитів і зосереджені у двох районах – у Середньому Побужжі (Кіровоградська область) та Середньому Придніпров'ї (Дніпропетровська область). Однак у зв'язку з незадовільними гірничотехнічними умовами та низькою якістю руди практично вся внутрішня потреба в нікелі та кобальті останніми роками забезпечується за рахунок імпорту.

У Середньому Побужжі виявлені лінійні кори вивітрювання з промисловим вмістом нікелю та хрому. Загальні перспективні ресурси нікелю в межах ділянок з лінійними і площинними корама вивітрювання становлять 52 тис. тонн і розташовані поблизу Побузького нікелевого заводу.

Перспективи сульфідної нікеленосності України обмежені, але є деякі передумови для розвідання промислових родовищ сульфідного нікелю. Так, сульфідне мідно-нікелеве зруденіння встановлено в північно-західній частині Українського кристалічного щита.

Для нарощування мінерально-сировинної бази нікелевих та кобальтових руд передбачається проведення:

пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на силікатні хром-нікелеві та нікель-кобальтові руди у площинних і лінійних корах вивітрювання в межах Капітанівського рудного поля;

пошукових робіт щодо сульфідних мідно-нікелевих руд у межах розповсюдження габроїдних масивів північно-західної частини Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Свинець і цинк

Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Свинцево-цинкові руди досить високої якості відомі у двох регіонах України – на Закарпатті та в південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Перспективи

з видобутком свинцю і цинку пов'язуються з золото-поліметалічними родовищами Закарпаття. Експлуатація Мужіївського золото-поліметалічного родовища може задовольнити потреби України лише частково.

Найбільш перспективними об'єктами для приросту промислових запасів свинцю і цинку вважаються Берегівське золото-поліметалічне родовище і Біганське комплексне алуніт-барит-поліметалічне родовище на Закарпатті.

У межах Чортомлицької зеленокам'яної структури виявлено золото-поліметалічний тип руд (мідь, свинець, цинк), характерний для світових аналогів, але внаслідок неналежного управління процесами звітування досі немає звіту про виконані роботи, тож результати відомі лише виконавцям робіт.

Для нарощування мінерально-сировинної бази свинцевих та цинкових руд передбачаються:

геологічне довивчення та переоцінка запасів супутніх свинцево-цинкових руд у межах золотоносних об'єктів Берегівського та Мужіївського рудних районів;

переоцінка ресурсів свинцю і цинку перспективних рудопроявів Рахівського та Вишківського рудних районів;

оцінка промислового значення Біляївського та Новодмитрівського родовищ.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Титан

Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Україна має потужну мінерально-сировинну базу титану (загалом налічується 122 прояви), входить до десятки країн світу за обсягами розвіданих запасів та забезпечує понад 7 відсотків світового видобутку. Титанова металогенічна провінція охоплює північно-західну частину Українського кристалічного щита, до державного балансу запасів корисних копалин України включено 28 родовищ, серед яких 1 унікальне, 13 великих, 10 середніх, а решта – з незначними запасами. За геолого-промисловим типом родовища титану підрозділяються на розсипні, корінні та гіпергенні залишкові родовища кори вивітрювання кристалічних порід. Дотепер розробляються лише розсипні родовища. Руди титану завжди комплексні і зазвичай вміщують також залізо, цирконій, фосфор, ванадій, скандій та інші мінерали.

Континентальні ільменітові розсипи представлені Іршанською групою родовищ, що розташовані в північно-західній частині Українського кристалічного щита, та розсипами Корсунь-Новомиргородського плутону.

Корінні родовища титану представлені великим Стремигородським родовищем, підготовленим до промислового освоєння, та меншими за запасами Федорівським і Злобицьким родовищами, що розташовані в північно-західній частині Українського кристалічного щита. Для експлуатації цих родовищ необхідне капітальне будівництво нових рудників та збагачувальних фабрик, що потребує значних інвестицій і часу.

Для нарощування мінерально-сировинної бази титанових руд передбачається проведення:

пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на встановлених об'єктах (аналогічних Стремигородському) корінних титанових руд північно-західної частини Українського кристалічного щита;

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних об'єктах розсіпних титан-цирконієвих руд Волинського, Новомиргородського та Середньопридніпровського рудних районів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Олово

Цей вид сировини належить до категорії Г. На території України прояви олова виявлені в північно-західній і південно-східній частинах Українського кристалічного щита та представлені двома мінерально-генетичними типами – колумбіт-каситеритовим у розсіпах та каситерит-колумбітовим у корах вивітрювання.

За результатами пошукових робіт у центральній частині Суццано-Пержанської зони виділена перспективна площа з олов'яним та рідкісноземельно-рідкіснометальним зруденінням. Деякі прояви (Кар'єр, Західний, Гірняцький, Західно-Ястребецький) містять каситерит (вольфраміт)-кварцовий тип руд, що можуть вилучатися як супутні корисні копалини при комплексному освоєнні цих ділянок надр.

Для нарощування мінерально-сировинної бази передбачається проведення:

комплексу бурових, мінералого-петрографічних і технологічних досліджень у процесі пошукових і пошуково-оцінювальних робіт;

геолого-економічної оцінки і визначення доцільності розвідки рудопроявів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Вольфрам

Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. В Україні немає розвіданих родовищ вольфраму, хоча численні рудопрояви поширені на території Українського кристалічного щита. Потреби держави в цій корисній копалині задовольняються за рахунок імпорту.

Упродовж останніх років у Східному Приазов'ї виявлено перспективні прояви вольфраму. Підвищений вміст вольфраму в деяких частинах Сергіївського золоторудного родовища у Придніпровському регіоні свідчить про потенційні можливості виявлення в межах зазначеного і подібних рудопроявів (крім промислових молібденових) та вольфрамівих руд.

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд вольфраму передбачається проведення пошукових робіт щодо вольфрамового зруденіння у межах перспективних районів Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Молібден

Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. В Україні немає розвіданих родовищ молібдену, хоча його численні рудопрояви широко поширені на території Українського кристалічного щита. Виділено три райони, що є високоперспективними для відкриття промислових родовищ молібдену: північно-західна частина Українського кристалічного щита, Середнє Придніпров'я та Східне Приазов'я.

Серед відомих об'єктів є перспективні площі і конкретні перспективні рудопрояви, підготовлені до проведення пошуково-оцінювальних робіт, розвідки та подальшого освоєння: насамперед Вербинський та Устинівський рудопрояви в північно-західній частині Українського кристалічного щита, ділянка "Червона" у Криворізькому районі, Східносергіївський рудопрояв у Середньому Придніпров'ї. Останній є складовим елементом вертикальної та латеральної зональності Сергіївського золоторудного родовища, що за деяких умов може розглядатися як комплексний (золото-срібно-мідно-молібденовий).

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд молібдену передбачається проведення геологічного довивчення з метою підготовки найбільш перспективних рудопроявів (ділянок) для розвідки.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

у главі "Рідкісні та рідкісноземельні метали":

главу "Тантал і ніобій" викласти в такій редакції:

"Тантал і ніобій"

Цей вид корисних копалин належить до категорії В. Ресурсний потенціал танталу та ніобію в Україні (37 проявів) є найвищим у Європі. Україна в змозі повністю забезпечити власні потреби у тантал-ніобієвій корисній копалині. У межах Українського кристалічного щита вирізняються три великі рідкіснометальні райони поширення танталу та ніобію: Приазовський, Центральний і Північно-західний (Волинський).

Ґрунтовно вивчено об'єкти Приазов'я, що мають значні ресурси і запаси, а також сприятливі гірничо-геологічні та гідрогеологічні умови для розробки. За умови комплексного використання цих запасів (цирконій, нефелін, польовий шпат) родовища можуть рентабельно експлуатуватися. Найбільш досконало вивчено значне за розмірами Мазурівське родовище, розташоване в Донецькій області.

Невеликі за розмірами рудопрояви (проте з високим вмістом танталу – 0,10–0,15 відсотка) відкрито в межах Ганнівсько-Звенигородської зони (Мостове, Копанки, Вись та інші).

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд танталу та ніобію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського кристалічного щита щодо тантал-ніобієвого зруденіння, пов'язаного з пегматитами.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Літій" викласти в такій редакції:

"Літій"

Цей вид корисних копалин належить до категорії В. Перспективи створення власної мінерально-сировинної бази літію та перетворення України з імпортера на експортера літієвої продукції оцінюються як високі. Це пов'язано з реальною можливістю освоєння Полохівського і Шевченківського родовищ та ділянки Добра (Надія та Станкуватське) відповідно петалітових, сподуменових та сподумен-петалітових руд. У результаті освоєння п'яти проявів та інших полів рідкіснометальних пегматитів можуть бути розвідані нові перспективні об'єкти.

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд літію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського кристалічного щита щодо літієвого зруденіння, пов'язаного з пегматитами.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Рідкісні землі та ітрії" викласти в такій редакції:

"Руди рідкісноземельні, у тому числі ітрієві

Цей вид корисних копалин належить до категорії В. П'ятнадцять лантаноїдів і близький до них ітрії становлять групу рідкоземельних руд, попит на які постійно зростає. Освоєння власної мінерально-сировинної бази рідкісноземельних металів, без яких неможливе виробництво високоякісних конкурентоспроможних сталей і сплавів, є нагальною потребою.

На території України виявлено кілька сотень пунктів концентрації рідкісноземельних руд у масштабі від родовища до рудопрояву, які потребують оцінки. Більшість із них розміщені в межах Українського кристалічного щита і на прилеглих площах. Загалом ця велика територія є найбільшою в Європі рідкісноземельною металогенічною провінцією, в якій наявні прояви зруденіння майже всіх відомих ендегенних та екзогенних рідкісноземельних формацій.

У державному балансі запасів корисних копалин України враховано Новополтавське родовище апатит-рідкіснометалевих руд (Запорізька область).

У Приазовській частині Українського кристалічного щита відкрито Азовське родовище, що вивчається. За результатами пошуково-оцінювальних робіт складено попереднє техніко-економічне обґрунтування.

Для нарощування мінерально-сировинної бази рідкісноземельних, у тому числі ітрієвих, руд передбачається проведення науково-тематичних і регіональних геологічних досліджень, пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних щодо рідкісноземельного зруденіння районів Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

після глави "Руди рідкісноземельні, у тому числі ітрієві" доповнити новою главою такого змісту:

"Берилій

Цей вид корисної копалини належить до категорії В. Завдяки своїм фізичним, механічним, термічним властивостям берилій має широке застосування в електронній, авіакосмічній промисловості, для виробництва сплавів.

Берилієве зруденіння, що налічує 11 проявів, є досить різноманітним, серед генетичних типів переважають грейзенові, пегматитові, гідротермальні, скарнові родовища. Основна частина запасів берилієвих руд розміщена в пегматитових родовищах, у комплексних рудах рідкіснометальних гранітних пегматитів.

На території України промислові запаси берилієвих руд виявлені в північно-західній частині Українського кристалічного щита (центральна частина Суцано-Пержанської тектонічної зони), де розвідано Пержанське родовище берилієвих руд. Пержанське родовище (ділянки Північна і Крушинка) перебуває на стадії підготовки до розробки. Зруденіння приурочене до метасоматитів кварц-польовошпатового та польовошпатового складу. Запаси берилію достатні для створення гірничодобувного підприємства.

Перспективні ресурси берилію обліковані на Новостанкуватському, Липнязькому і Ташлицькому рудопроявах, у межах Шевченківського родовища літієвих руд також оцінені запаси оксиду берилію.

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд літію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

у главі "Цирконій і гафній":

абзац перший викласти в такій редакції:

"Цирконій належить до категорії А, гафній – до категорії В. Ці два метали мають близькі фізико-хімічні властивості (вогнетривкість, інертність тощо). Проте гафній не утворює власних мінералів, але є постійною домішкою у цирконії при середньому співвідношенні їх оксидів 1:50";

третє речення абзацу другого після слів "цирконій-рідкісноземельних руд" доповнити словами "у кристалічних породах";

абзац третій виключити.

У зв'язку з цим абзаци четвертий – восьмий вважати відповідно абзацами третім – сьомим;

абзаци п'ятий – восьмий замінити двома новими абзацами такого змісту:

"Для нарощування мінерально-сировинної бази цирконієвих і гафнієвих руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт щодо комплексних ільменіт-цирконієвих руд у межах рудних полів відомих родовищ.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Скандій" викласти в такій редакції:

"Скандій

Цей вид корисних копалин належить до категорії В. Скандій використовується в лазерній техніці, для легування алюмінієвих сплавів, у літакобудуванні, приладобудуванні, в авіаційній та ракетно-космічній техніці.

Геолого-промислові типи родовищ скандію представлені власне скандієвими родовищами та родовищами скандійвмісних руд. Більше 90 відсотків запасів скандію міститься в бокситах, титанових рудах, фосфоритах.

На території України скандій як промисловий компонент виявлено в корінних докембрійських породах і рудах (апатит-ільменітових комплексних родовищах Стремигородської групи, пов'язаних із габро-анортозитовою формацією), в ванадій-скандієвих метасоматитах (Жовторіченське родовище), в ільменітових, ільменіт-цирконових розсипах (Малишевське родовище, родовища Іршанської групи).

Запаси скандію обліковуються у державному балансі запасів корисних копалин України щодо 12 комплексних родовищ: Малишевське, Валки-Гацківське, Жовторіченське, Стремигородське, Федорівське, Тростянецьке, Злобицьке, Торчинське, Іршанське, Лемненське-Західне, Лемненське-Східне, Тарасівське.

Для нарощування мінерально-сировинної бази передбачаються:

продовження розвитку вітчизняних технологій отримання алюмінієво-скандієвих сплавів для забезпечення потреб вітчизняного літако- та ракетобудування;

продовження розвитку вітчизняних технологій вилучення скандію під час хімічної переробки ільменіту з руд апатит-ільменітових родовищ.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Розсіяні елементи" викласти в такій редакції:

"Розсіяні елементи

Реній

Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. В Україні вперше у світовій геологічній практиці в ультрабазитах масивів Капітанівської групи виявлено досить великі (до 50 мікронів) фази металевого ренію або його природних інтерметалевих сполук. Реній – надзвичайно рідкісний розсіяний елемент з найменшим кларком ($7 \cdot 10^{-8}$) з усіх платиноїдів і лантаноїдів. Досі реній був відомий лише у вигляді ізоморфних домішок та у промислових обсягах

видобувався з інших мінералів (насамперед з молібденіту). В окремих випадках реній утворює власні мінерали, які через це не мають промислової цінності.

Реній – метал майбутнього. Його унікальні властивості зумовлюють основні сфери застосування: радіоелектроніка, електронна та електронно-вакуумна промисловість, нафтопереробка (виробництво високооктанових бензинів), авіабудування (значне збільшення ресурсу двигунів), приладобудування, ракетно-космічна техніка, виробництво металокомпозитів з унікальними фізико-механічними властивостями за рахунок різних відсоткових домішок ренію. Такі сплави є високотехнологічними (добре зварюються, дуже міцні, при цьому пластичні, а отже, зберігають свої властивості та форму в екстремальних умовах експлуатації – високих і надвисоких температур, тиску), застосовуються для виробництва ниток розжарювання із збільшеним ресурсом, підігрівачів катодів, термопар.

Потреби в ренії є необмеженими. На сьогодні його використання здійснюється в обсягах видобування. За оцінками експертів, потреба в ренії з часом лише зростатиме.

У цьому напрямі передбачаються:

проведення геолого-прогнозного картування перспективних територій;

проведення пошуково-оцінювальних робіт на виявлених перспективних ділянках з метою оцінки їх ресурсного потенціалу та визначення (за сприятливих обставин) параметрів промислового об'єкта в її межах.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

у главі "Дорогоцінні метали та алмази":

назву викласти в такій редакції:

"Благородні метали";

главу "Золото і срібло" викласти в такій редакції:

"Золото і срібло

Цей вид корисних копалин належать до категорії В. На території України виділяють три золотоносні провінції: Карпатська золотоносна провінція, Український кристалічний щит та Донбас.

Карпатська золотоносна провінція є однією з найбільш досконало вивчених. За попередніми оцінками фахівців, загальні прогнозні ресурси цієї території становлять: золота – 400 тонн, срібла – 5,5 тис. тонн, свинцю – 2,7 млн тонн, цинку – 5,3 млн тонн. Тут розвідане Мужіївське родовище та родовище Сауляк (родовище Сауляк попередньо розвідане, затверджено запаси).

Безпосередньо до Мужіївського родовища прилягає Берегівське золотополіметалічне родовище з рудами аналогічного складу.

Золотоносність Донецького басейну вивчається давно, але через відсутність ґрунтовних досліджень немає її однозначної оцінки. Загальні прогнозні ресурси Донбасу оцінюються у 400 тонн золота. Тут відкрито невелике за запасами Бобриківське родовище золото-сульфідних руд.

Головною золотоносною провінцією України є Український кристалічний щит, у межах якого загальні обсяги ресурсів визначаються у 2400 тонн золота. Найбільш досконало вивчено шість родовищ – Майське, Клинівське, Юр'ївське, Сергіївське, Балка Золота та Балка Широка. Оцінені в їх межах ресурси становлять понад 620 тонн золота.

Для покращення структури та стану запасів мінерально-сировинної бази руд золота та прискорення доведення потенційних золотопроявів до стану родовищ для подальшої експлуатації передбачається провести порівняльну геолого-економічну оцінку наявних рудоносних полів. На підставі цієї оцінки обрати найбільш привабливі та перспективні за комплексом ознак об'єкти Українського кристалічного щита для доведення їх до рівня підготовки, що здатний надати чітку інформацію щодо типових питань найбільших золотодобувних компаній світу.

Нагальною потребою є відновлення працездатності лабораторно-аналітичних центрів, проведення дослідно-промислової розробки, комплексу технологічних та напівзаводських випробувань, а також досить тривалої роз'яснювальної роботи для зняття екологічних та соціальних побоювань у місцевого населення.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

абзаци третій – сьомий глави "Платиноїди" замінити двома новими абзацами такого змісту:

"Для нарощування мінерально-сировинної бази платиноїдних руд передбачаються створення власної сучасної лабораторної бази та проведення цільових геологорозвідувальних робіт з метою виявлення металів платинової групи на локальних площах і об'єктах з оцінкою перспективи практичного їх освоєння.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Алмази" виключити;

г) у підрозділі "Неметалічні корисні копалини":

доповнити чотирма новими абзацами такого змісту:

"Неметалічні корисні копалини мають надзвичайно важливе значення для національної економіки та використовуються у металургії, гірничо-хімічному та агропромисловому комплексах та у будівництві. При цьому неметалічні корисні копалини використовуються переважно у природному стані.

За понад столітню історію української металургії створено потужну промисловість з видобування і первинної переробки неметалічних корисних копалин, які пов'язані з нею технологічними процесами. З усіх видів таких корисних копалин (вапняки, доломіти, кварцити, вогнетривкі глини, лужноземельні бентоніти) Україна повністю забезпечувала власні потреби і певною мірою потреби Російської Федерації, Грузії, Польщі та Словаччини. Однак останнім часом гостро постали проблеми, зумовлені загальним прогресом у металургії і значним підвищенням вимог до якості неметалічних корисних копалин. Крім того, території Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, на яких розміщені родовища таких корисних копалин, тимчасово окуповані. Деякі види неметалічних корисних копалин (магнезит, плавиковий шпат, лужні бентоніти) для металургійної галузі України імпортуються. Подібна ситуація склалася з потребою неметалічних корисних копалин в інших галузях економіки держави.

Ці обставини зумовлюють необхідність проведення геологорозвідувальних робіт, спрямованих на максимальне забезпечення діючих підприємств власними корисними копалинами належної якості та нарощення експортного потенціалу України.

Серед неметалічних корисних копалин вирізняють такі групи: сировина флюсова, формувальна та для огрудкування залізородних концентратів, вогнетривка, хімічна, агрохімічна, адсорбційна, абразивна, скляна та фарфоро-фаянсова, оптична та п'єзооптична, електро- та радіотехнічна, ювелірна (дорогоцінне каміння) та ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння), а також будівельна сировина різного призначення – для облицювальних матеріалів (декоративне каміння), цементна, для пиляних стінових матеріалів, петрургійна та для легких заповнювачів бетону, для покриття доріг, приготування бурових розчинів";

главу "Неметалічна сировина для металургії" викласти в такій редакції:

"Неметалічна сировина для металургії

Сировина флюсова

Флюорит. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. Основними споживачами флюориту (плавикового шпату) є заводи, що випускають феросплави і зварні флюси, а також металургійні комбінати, заводи важкого машинобудування, суднобудівні та підприємства алюмінієвої промисловості.

Значні поклади плавикового шпату відомі у східній частині Українського кристалічного щита, на його південно-західному та північному схилах. Перспективні прояви трапляються також у центральній частині Українського кристалічного щита – у Кіровоградській тектонічній зоні.

У державному балансі запасів корисних копалин України враховано два родовища плавикового шпату – Бахтинське родовище у Придністров'ї, запаси якого становлять 18 млн тонн, і Покрово-Кириївське у Приазов'ї, а також два родовища з вмістом супутнього фтору в апатиті – Стремигородське і Новополтавське. Усі чотири родовища не експлуатуються через відсутність значних капіталовкладень для їх освоєння. Бахтинське родовище флюориту у Придністров'ї розвідано і підготовлено до дослідно-промислової експлуатації.

Для нарощування мінерально-сировинної бази флюориту передбачається проведення:

пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на флангах відомих родовищ та їхня переоцінка;

пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Суцано-Пержанської зони з метою виявлення рідкісноземельного флюориту;

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах поширення перспективних щодо флюориту геологічних комплексів Українського кристалічного щита.

Флюсові вапняки і доломіти. Цей вид корисних копалин належить до категорії В. В Україні розвідані великі родовища високоякісних флюсових вапняків у Кримській і Донецькій складчастих областях та Індоло-Кубанському прогині.

У державному балансі запасів корисних копалин України враховано 14 родовищ флюсових вапняків, у тому числі 11 – вапняків флюсових (немагnezіальних) і 3 – комплексних (немагnezіальних і магнезіальних). Також на державному балансі перебувають 7 родовищ доломіту, з яких 4 розробляються. При значних загальних запасах вогнетривких доломітів підприємства України відчують дефіцит у високоякісних марочних сортах флюсових вапняків, придатних для конверторного та електроплавильного виробництва сталі. Крім того, ситуація з цією корисною копалиною ускладнюється тим, що території більшості родовищ тимчасово окуповані (Донецька, Луганська області, Автономна Республіка Крим та місто Севастополь), що вимагає пошуку альтернативних джерел.

Для нарощування мінерально-сировинної бази флюсових вапняків і доломітів передбачається проведення:

технологічних досліджень щодо можливості отримання флюсової сировини високої якості для конверторного та електроплавильного виробництва сталі;

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у Донецькій складчастій області та в південно-західній частині Східноєвропейської платформи;

переоцінки розвіданих родовищ карбонатних порід у західних областях України як флюсових.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Сировина формувальна

Бентонітові глини. Цей вид корисних копалин належить до категорії В. На території України відомо приблизно 100 родовищ і проявів бентонітів, найбільш значні поклади – у Закарпатській, Черкаській, Тернопільській, Хмельницькій областях і Автономній Республіці Крим. Однак, більшість відомих покладів не мають промислового значення через незначні запаси бентонітів або складні гірничо-геологічні умови їх залягання.

У зв'язку з тим, що в Україні здебільшого поширені лужноземельні різновиди бентонітів, не придатні для виробництва залізорудних котунів, певний обсяг лужних бентонітів імпортується.

Для нарощування мінерально-сировинної бази бентонітових глин передбачається проведення пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт на перспективних площах центральних і південних регіонів України з метою виявлення та оцінки родовищ бентонітових глин.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Піски формувальні. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Україна повністю забезпечує потреби своєї металургійної та машинобудівної промисловості у формувальних пісках, а також експортує їх до ряду країн. Родовища формувальних пісків і перспективні об'єкти локалізовані у крейдяних, палеоген-неогенових і четвертинних відкладах Донецької складчастої області, Дніпровсько-Донецької і Причорноморської западин, Волино-Подільської плити та Українського кристалічного щита.

У державному балансі запасів корисних копалин України враховано 14 родовищ (Гусарівське, Часів-Ярське, Бантишівське та інші) та 6 об'єктів обліку, в яких запаси формувального піску затверджені як супутні корисні копалини. Розробляються 4 родовища та 6 об'єктів обліку.

Для нарощування мінерально-сировинної бази формувальних пісків передбачається проведення геолого-розвідувальних робіт щодо формувальних пісків у межах перспективних ділянок Дніпровсько-Донецької западини, Донецької складчастої області, Волино-Подільської плити та Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Сировина вогнетривка

Вторинні каоліни. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Вторинні каоліни широко використовуються в металургійній промисловості (для виготовлення вогнетривких виробів), а також у керамічній, цементній та інших галузях. Каоліни повинні містити мінімальну кількість оксиду кальцію, що забезпечує їм відповідну вогнетривкість. Родовища сконцентровані на Українському кристалічному щиті. У Державному балансі запасів корисних копалин України враховано 8 родовищ вторинних каолінів (Володимирівське, Кіровоградське, Мурзинське, Новоселицьке, Обознівське, Яснополянське, Балашівське і Пологівське).

Для нарощування мінерально-сировинної бази вторинних каолінів (особливо вищих сортів) передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на перспективних ділянках Українського кристалічного щита та його схилів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Вогнетривкі і тугоплавкі глини. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Україна має великі запаси вогнетривких глин, розвіданих у межах Донецької складчастої області, Дніпровсько-Донецької западини та осадового чохла Українського кристалічного щита. У Державному балансі запасів корисних копалин України враховано 18 родовищ, з них 4 об'єкти обліку запасів глин комплексних родовищ розробляються (14 родовищ, у тому числі 1 об'єкт обліку).

Однак запаси високоякісних глин на найбільших родовищах (Часів-Ярське, Новоселицьке) майже виснажені, знижується сортність корисних копалин, що видобуваються, ускладнюються гірничо-геологічні умови, збільшується глибина кар'єрів і, як наслідок, зростає собівартість видобутку.

Для нарощування мінерально-сировинної бази вогнетривких і тугоплавких глин передбачається проведення:

пошукових робіт з виявлення високоякісних тугоплавких глин у Кальміус-Торезькій та Бахмутській западинах Донецької області;

пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на перспективних ділянках вогнетривких та тугоплавких глин у межах Дніпровсько-Донецької западини (Полтавська, Сумська та Харківська області) та перспективних районів Українського кристалічного щита та його схилів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Магнезит. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. Україна практично не має власної видобувної мінерально-сировинної бази магнезиту, хоча потреби в такій сировині дуже великі. Наразі основні потреби в магнезиті та продуктах його переробки задовольняються за рахунок імпорту.

Разом з тим поклади магнієвих руд, пов'язані з серпентинітовими масивами, відомі в межах Середньопридніпровського мегаблока Українського кристалічного щита. При цьому їхні породи є якісними магнієвими рудами як для вилучення і металічного магнію, придатного для виробництва високоякісних периклазових вогнетривів, так і оксиду магнію (магнезії), проте на предмет магнієвих руд вони вивчені ще недостатньо.

Для нарощування мінерально-сировинної бази магнієвих руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Побузького рудного району та Середньопридніпровського і Приазовського мегаблоків Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Високоглиноземна сировина. До високоглиноземних відносять гранат-силіманітові та дистенові руди. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. У Державному балансі запасів корисних копалин України враховані запаси дистен-силіманіту як супутнього компонента в пісках Малишівського розсипного титан-цирконієвого родовища та Вовчанського циркон-рутил-ільменітового родовища. Корінні поклади андалузит-дистен-силіманітових кварцитів і гнейсів тяжіють до докембрійських метаморфічних товщ Українського кристалічного щита. Перспективними щодо виявлення родовищ цих корисних копалин є райони Приазов'я та північної частини Житомирської області (Суцано-Пержанська зона).

Для нарощування мінерально-сировинної бази високоглиноземних руд передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт щодо гранат-силіманітових та дистенових руд у перспективних районах Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Кварцити та кварцовий пісок. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. В Україні для виробництва вогнетривів (динасу, муліту, мертелю, феросплавів і кристалічного кремнію) використовуються кварцити, кварцитоподібні пісковики та кварцовий пісок, які виявлені і розробляються в різновікових геологічних утвореннях.

У Державному балансі запасів корисних копалин України обліковано 5 родовищ кварцитів, з яких розробляються Васильківське, Товкачівське та Овруцьке родовища, і 2 родовища кварцитоподібного пісковика, з яких розробляється Баницьке родовище.

Актуальним завданням є прискорення виявлення і розвідки родовищ високоякісних кварцитів.

Родовища кварцових пісків для вогнетривів локалізовані в неогенових відкладах Донецької складчастої області (Красногорівське, Різниківське родовища).

Для нарощування мінерально-сировинної бази кварцитів та кварцового піску для вогнетривів передбачається проведення:

пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт щодо кварцитів для потреб чорної металургії в межах Донецького басейну та високоякісних кварцитів для потреб кольорової металургії – в межах Українського кристалічного щита та Дніпровсько-Донецької западини;

пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт щодо кварцових пісків у межах перспективних ділянок Донецької складчастої області, Дніпровсько-Донецької западини, Волино-Подільської плити та Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів" викласти в такій редакції:

"Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів

Сировина агрохімічна

Апатит. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. Видобуток фосфатної сировини в Україні не здійснюється.

Загальні запаси апатитових руд в Україні майже повністю зосереджені у двох родовищах – Стремгородському та Новополтавському (як супутній компонент титанових руд). Водночас поблизу Стремгородського родовища є менші за обсягами родовища таких самих руд, що залягають на меншій глибині і потребують значно менших капітальних вкладень для їх розробки. Найбільш перспективні з них – Видиборське і Федорівське. Крім того, в межах Корсунь-Новомиргородського плутону розвідане Носачівське родовище фосфоританових руд. Розробка цих родовищ забезпечить значну частку потреби України у фосфорних добривах.

Самостійним типом апатитових руд є апатитовмісні основні породи Голосківської ділянки (Хмельницька область).

Для нарощування мінерально-сировинної бази апатиту передбачається проведення:

пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на апатитові та апатит-ільменітові руди в перспективних районах Українського кристалічного щита та Донецької складчастої області;

пошуково-оцінювальних робіт щодо апатитових руд у межах Голосківського рудоносного поля (Хмельницька область).

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Фосфорити. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. В Україні відкриті родовища та поклади зернистих фосфоритів (Новополтавське родовище – рихлі руди, Донецький басейн та Полісся – зернисті фосфорити, Волинь – жовнові руди).

Останнім часом обсяг використовуваних фосфорних добрив у сільському господарстві становить лише шосту частину обсягу, необхідного для забезпечення високої врожайності сільськогосподарських культур.

Через низьке засвоєння рослинами фосфору (лише кілька відсотків) при використанні традиційних фосфатних мінеральних добрив для досягнення екологічної і раціональної комплексної переробки фосфоровмісних корисних копалин необхідно впровадити технологію одержання фосфорних мінеральних добрив, що передбачає використання сірчаної кислоти. Такий підхід дає можливість здійснювати промислове освоєння численних невеликих родовищ фосфоритів і робить їх привабливими для інвесторів.

Для нарощування мінерально-сировинної бази фосфоритів передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт щодо жовнових та зернистих фосфоритів у межах Волино-Подільської плити (Волинська і Вінницька області), Дніпровсько-Донецької западини (Сумська та Харківська області) та Південного Донбасу.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Калійні солі. Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Калійна сіль головним чином застосовується у виробництві мінеральних добрив (калійних і комплексних). Різноманітні калійні солі у природних родовищах часто містяться разом із магнієвими і водночас можуть утворювати подвійні калійно-магнієві, хлоридні та сульфатні солі.

На території України калійні солі поширені в межах Дніпровсько-Донецької западини і Передкарпатського крайового прогину, з яким пов'язана одна з найбільших у світі провінцій калійних руд сульфатного типу (найцінніші калійні руди). Вони переважно зосереджені у двох родовищах (усього 13) – Стебницькому і Пійло. Однак застаріла технологія переробки видобутих корисних копалин і відсутність ресурсів для її поновлення спричинили зменшення видобутку та втрату солі, а згодом і повне припинення виробничої діяльності через інтенсивне забруднення довкілля. Запаси переважної більшості родовищ оцінені ще у 1948–1960 роках, натепер вони відповідають лише перспективним ресурсам та частково попередньо розвіданим запасам.

Тому важливим є нарощування мінерально-сировинної бази калійних солей та розвиток видобування з одночасним дотриманням усіх природоохоронних заходів шляхом:

проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Передкарпатського калієносного басейну з метою виявлення ділянок із сприятливими для розробки гірничо-геологічними умовами;

залучення, зокрема шляхом проведення аукціонів, вітчизняних та іноземних інвестицій до видобування калійних солей із дотриманням усіх природоохоронних заходів у межах відповідних ділянок надр та сприяння проектам переробки в цій сфері;

проведення повного циклу охоронних заходів при експлуатації родовищ калійних солей, рекультивації існуючих відвалів та хвостосховищ, запобігання виникненню техногенних аварій та інших надзвичайних ситуацій.

Сапропель. Цей вид корисної копалини належить до категорії Б. В Україні відкладення сапропелю встановлено у 351 водоймі, переважно в північних областях. Основна кількість запасів (74 відсотки) зосереджена у водоймах Волинської області, зокрема в озерах Шацької групи. Із 190 розвіданих родовищ Волині 8 належать до експлуатаційних, решта – до резервних.

У цьому напрямі передбачається здійснення прогнозно-кадастрової та сучасної геолого-економічної оцінки перспективних ділянок і родовищ сапропелю з проведенням радіаційно-гігієнічної оцінки, для введення їх у промислову експлуатацію.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Сировина хімічна

Сірка самородна. Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Україна протягом тривалого часу була одним із світових лідерів з видобутку самородної сірки. При цьому основний її обсяг видобувався відкритим способом. Кар'єрний видобуток сірки призвів до незворотних екологічних наслідків,

а перехід на прогресивніший метод підземного виплавляння сірки – до різкого скорочення видобутку.

Усі запаси та прогнозні ресурси самородної сірки пов'язані з Прикарпатським сірчанним басейном, що є основним джерелом добування сірки для агрохімічної промисловості. Нині єдине відносно рентабельне джерело добування сірки в Україні – Язівське родовище, в якому залишкові запаси сірки становлять 17 млн тонн.

У цьому напрямі передбачається:

проведення комплексу геологорозвідувальних робіт на площах, що прилягають до рудних тіл, які перебували в експлуатації (Язівське родовище), з метою розроблення охоронних заходів;

виконання прогнозно-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспектив сірконосності Прикарпатського басейну в цілому;

оцінка перспективних ділянок для відпрацювання їх методом підземного виплавляння за результатами пошукових робіт;

впровадження нових вітчизняних технологій видобування сірки з нафтових родовищ України.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Барит. Цей вид корисних копалин належить до категорії В. Збагачений барит широко використовується в хімічній, лакофарбовій, електротехнічній, нафто- та газодобувній галузях промисловості.

На території України поклади бариту виявлено в Карпатській складчастій області та зоні зчленування Донецького басейну з приазовською частиною Українського кристалічного щита. Баритові руди Закарпаття містяться у двох родовищах – Берегівському та Біганському, але їх оцінені запаси є невеликими. Наявність власної мінерально-сировинної бази баритових руд набула особливого значення в останні роки.

Для нарощування мінерально-сировинної бази бариту передбачається проведення робіт з геолого-розвідувальної оцінки у межах Берегівського рудного поля.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Вапняки для цукрової промисловості. Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. Для технологічного забезпечення цукрової промисловості використовуються міцні та хімічно чисті карбонатні породи із вмістом карбонату кальцію не менше 93 відсотків. Вапняки цього типу поширені в південній частині

Волино-Подільської плити, на південно-західному схилі Українського кристалічного щита, де простежуються два рифові пасма – Подільське і Східне.

Для потреб цукрової промисловості розробляється низка родовищ, запаси яких можуть забезпечити роботу цукрових підприємств України лише на найближчу перспективу.

При цьому скорочення запасів вапняків вимагає невідкладних заходів щодо прискорення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт щодо високосортних вапняків для цукрової промисловості у Вінницькій та Харківській областях.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

після глави "Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів" доповнити новою главою такого змісту:

"Сировина ювелірна (дорогоцінне каміння), ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння), виробна та п'єзооптична

Алмази. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. На території України встановлено три райони прояву кімберлітового і лампроїтового магматизму (корінних джерел алмазів) – північ Волино-Подільської плити, північно-західна та центральна частини Українського кристалічного щита та Приазовський масив і зона його зчленування з Донецьким басейном.

Реальні перспективи виявлення промислових алмазів пов'язані з метаморфізованими конгломератами, передовсім Білокоровицької палеозападини, де вже встановлені зерна алмазів кімберлітового генезису в класі 4+2 міліметри.

Крім зазначених районів, реальними також є перспективи виявлення промислових алмазів за комплексом геолого-геофізичних даних і на інших площах, але спеціалізовані пошукові роботи щодо виявлення цього дорогоцінного каміння потребують залучення значних обсягів інвестицій.

Для формування мінерально-сировинної бази алмазів передбачається проведення пошукових робіт на перспективних ділянках у межах Східного Приазов'я, Волино-Подільської плити та Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Бурштин, інше напівдорогоцінне і дорогоцінне каміння, виробна та п'єзооптична сировина. Сукупність різновидів цієї корисної копалини належить до категорії В. Об'єднує традиційні для України різновиди: бурштин, топаз, берил, гірський кришталь. Оцінені ресурси бурштину, мармурового оніксу,

родоніту. Виявлені також прояви смарагду, аквамарину, рубіну, сапфіру, гранату, аметисту та різноманітного ювелірно-виробного каміння, але перспективи їх промислового освоєння не з'ясовано.

З усіх видів природного кольорового каміння України бурштин є найбільш конкурентоспроможним. Водночас, враховуючи природну специфіку ареалу розміщення цієї корисної копалини – переважно землі лісгосподарського призначення, – комплексна розробка покладів з проведенням подальшої рекультивациі відпрацьованих територій вимагає визначення на державному рівні переліку порушених бурштиношукачами земель із зазначенням координат територій у Волинській, Житомирській та Рівненській областях та координації програми дій з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства. На часі також картування ареалів розповсюдження товщ, що вміщують бурштин. Зважаючи на велику площу порушених бурштиношукачами земель, необхідно надавати пріоритет у геологічній розвідці та видобутку бурштину в межах вже порушених земель з подальшою рекультивацією відповідних земельних ділянок.

Для нарощування мінерально-сировинної бази дорогоцінного і напівдорогоцінного каміння та п'єзокварцової сировини передбачається проведення:

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах Маневицької, Клесівської, Дубровицької, Барашівської і Білокоровицької бурштиноносних зон (Волинська, Рівненська та Житомирська області);

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт з метою виявлення родовищ опалу та мармурового оніксу на території західного регіону України;

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт щодо перспективних проявів каменесамоцвітних корисних копалин;

пошукових і пошуково-оцінювальних робіт щодо п'єзооптичної сировини в межах Володарсько-Волинського пегматитового поля.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

у главі "Інша нерудна сировина":

главу "Каменесамоцвітна сировина" виключити;

главу "Первинні каоліни і опоки" викласти в такій редакції:

"Сировина скляна та фарфоро-фаянсова

Первинні каоліни і опоки. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Каоліни поширені переважно на Українському кристалічному щиті, де виділяється одна з провідних каолінових провінцій світу, найбагатша в Європі, та простежується від Полісся до Азовського моря.

Каолін експортувався з України до десятків держав світу для виробництва найвищих сортів фарфору і паперу ще з позаминулого століття.

Як засвідчує досвід розвинутих країн, ефективний видобуток високих сортів цих корисних копалин здійснюється на малих родовищах, що залягають у простих гірничо-геологічних умовах.

Для нарощування мінерально-сировинної бази первинних каолінів і опоки передбачається проведення:

пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт щодо первинних каолінів у межах перспективних районів Українського кристалічного щита;

пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на опоку в межах перспективних ділянок Харківської, Сумської, Вінницької та Хмельницької областей.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Польовий шпат. Цей вид корисних копалин належить до категорії Б. На території України, в межах Українського кристалічного щита, широко поширені польовошпатні породи архей-протерозойської ери. Пегматити 33 полів локалізації тяжіють до масивів гранітів різних комплексів, утворюють скупчення переважно жильних тіл середньою потужністю 3–8 метрів, часто диференційованої будови. Блокова і пегматитова зони таких жил становлять промисловий інтерес як польовошпатна сировина.

Мінерально-сировинний комплекс протягом багатьох років не забезпечує потреби промисловості України в польовошпатній сировині через імпортування близько 300 тис. тонн польовошпатного концентрату на рік.

Для нарощування мінерально-сировинної бази польового шпату передбачається:

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у перспективних районах Українського кристалічного щита;

впровадження вітчизняних технологій збагачення лужних каолінів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Кварцовий пісок для виробництва скла. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Україна володіє значними запасами кварцового піску та експортує його. Для виробництва звичайного скла використовують кварцовий пісок різної якості, збагачений або незбагачений, кварцового скла – дуже чисті, переважно збагачені кварцові піски. Державним балансом запасів корисних копалин України враховано Гусарівське родовище кварцового піску, яке має

різні сфери застосування – формувальні та абразивні піски, піски для скляної промисловості. У північно-західному районі Українського кристалічного щита, в басейні річки Тетерів, відомі Білокриницьке і Кодринське родовища алювіальних і флювіогляціальних кварцових пісків, а у Дніпровсько-Донецькій западині – Новоселівське і Берестовеньківське родовища.

З розвитком скляної промисловості постійно зростає потреба у високоякісних кварцових пісках. У зв'язку з поширенням на території України кварцових пісків різного генетичного типу – алювіальних, льодовикових, морських, озерних, еолових та інших – можливості для нарощення їх мінерально-сировинної бази існують. Для цього передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт щодо відповідної корисної копалини високої якості в межах перспективних ділянок Дніпровсько-Донецької западини, Українського кристалічного щита та в інших регіонах.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Вапняки для цукрової промисловості" виключити;

главу "Глауконіт" викласти в такій редакції:

"Сировина адсорбційна

Глауконіт. Цей вид корисних копалин належить до категорії Г. Глауконіт використовується як важливий природний адсорбент або як комплексна агрономічна руда. Крім того, він застосовується при рекультивації ґрунтів, забруднених радіонуклідами. Глауконіт є супутнім компонентом фосфоритових руд або утворює самостійні родовища кварц-глауконітових пісків.

В Україні відклади кварц-глауконітових пісків неогенового і крейдового періодів поширені на території Волино-Подільської плити, Українського кристалічного щита та в південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Розвіданих родовищ глауконіту в Україні немає, але в низці регіонів поширені кварц-глауконітові піски із вмістом глауконіту 40–60 відсотків, які можуть бути використані як супутній вид корисних копалин при видобутку бурштину класичним кар'єрним способом.

Для нарощування мінерально-сировинної бази глауконіту передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у межах Середнього і Лівобережного Придністров'я, в Криму, Донецькому регіоні та в інших осадових басейнах.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

глави "Барит", "Буто-щебенева сировина", "Кварцити та кварцовий пісок для металургії та виробництва скла", "Польовий шпат" виключити;

главу "Графіт" викласти в такій редакції:

"Електро- та радіотехнічна сировина

Графіт. Цей вид корисних копалин належить до категорії А. Україна посідає шосте місце у світі за запасами графітових руд (близько 6 відсотків покладів) та одинадцятьте – за обсягами їх видобутку. У межах Українського кристалічного щита вирізняються Бердичівський, Побузький, Криворізький і Приазовський графітоносні райони, в межах яких встановлено 6 родовищ та близько 10 проявів кристалічного графіту. У Державному балансі запасів корисних копалин України обліковано 336,7 млн тонн графітової руди.

Станом на 2024 рік розробляється південно-східна ділянка Заваллівського родовища, готуються до розробки Заваллівське родовище (Зарічна ділянка), Балахівське родовище (південна ділянка) та Буртинське родовище (Городнявська ділянка). У Державному балансі запасів корисних копалин України обліковані також Маріупольське, Троїцьке, Петрівське родовища.

Актуальним є завдання пошуку і розвідки багатих (пухких та змішаних) графітових руд як для забезпечення власних потреб України, так і для експорту.

Для нарощування мінерально-сировинної бази графіту передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та геологорозвідувальних робіт на перспективних ділянках Українського кристалічного щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Інша нерудна сировина" підрозділу "Неметалічні корисні копалини" після глави "Графіт" доповнити новою главою такого змісту:

"Будівельне каміння та інші нерудні корисні копалини (цегельно-черепична, керамзитова, цементна та інша сировина)

Будівельне каміння належить до категорії А. Україна є однією з найбагатших у світі країн за запасами будівельного каміння різного призначення (від монументального та облицювального до буто-щебеневого). Його родовища відомі в межах Українського кристалічного щита (магматичні та метаморфічні породи архейського і протерозойського періодів: граніти, діорити, чарнокіти, гнейси, мігматити, кварцити, мармури тощо), Волино-Подільської плити (базальти, пісковики, мармуризовані вапняки), Причорноморської западини та Степового Криму (пиляльні вапняки), Карпат (граніто-гнейси, мармури, мармуризовані вапняки, андезити-базальти, туфи), Гірського Криму (мармуризовані вапняки, вапняки-ракушняки). В Україні відомо 246 родовищ облицювального каміння, понад 900 (у тому числі комплексні об'єкти обліку) родовищ будівельного каміння та 199 родовищ пиляльного каміння.

Як корисна копалина для виготовлення цегли, черепиці та деяких керамічних виробів використовуються легкоплавкі (частково тугоплавкі) глинисті породи, що зустрічаються у природі в щільному, пухкому і пластичному стані. Серед глинистих порід виділяються такі різновиди: глини, суглинки, леси, лесоподібні суглинки, аргіліти, глинисті сланці. Глинисті породи займають значну частку у відкладах майже всіх геологічних груп практично у всіх геоструктурних регіонах України: Дніпровсько-Донецькій западині та Донецькій складчастій області, на Українському кристалічному щиті та його схилах, Волино-Подільській плиті, у Карпатській складчастій області, Причорноморській западині та Кримській складчастій системі. У Державному балансі запасів корисних копалин України враховано 1834 родовища (з них 51 комплексне). Більшість розвіданих родовищ дрібні.

Для виробництва цементу використовують карбонатні (вапняк, крейда, вапняковий туф), карбонатно-глинисті (мергель, мергелястий вапняк) та глинисті (глини, суглинки, глинисті сланці, леси і лесоподібні суглинки) породи. Як добавки використовуються породи осадового (діатоміти, трепели, опоки, спонголіти) і вулканічного (туфи, пемзи, траси, вулканічний попіл) походження. Родовища цементної сировини локалізуються в Дніпровсько-Донецькій западині, на Донецькій складчастій області, у Причорноморській западині, Кримській складчастій області, Волино-Подільській плиті, Львівському прогині та Карпатській складчастій області.

Для нарощування мінерально-сировинної бази будівельного каміння та іншої нерудної (цегельно-черепичної, керамзитової, цементної та іншої) сировини передбачається проведення в усіх геоструктурних регіонах України пошукових, пошуково-оцінювальних та геологорозвідувальних робіт з метою забезпечення цими корисними копалинами зростаючих власних потреб та для їх експорту.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

главу "Техногенна сировина" доповнити абзацом восьмим такого змісту:

"Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

д) доповнити двома новими підрозділами такого змісту:

"Гідрогеологічні роботи

Моніторинг підземних вод

Моніторинг підземних вод є пріоритетним напрямом діяльності геологічних служб розвинутих країн. В Україні з метою аналізу кількісного та якісного стану підземних вод, прогнозування його змін, інформаційно-

аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень у галузі охорони та раціонального використання підземних вод створено систему моніторингу підземних вод державного рівня.

В останні десятиліття через брак фінансування роботи з моніторингу підземних вод скоротилися до мінімуму. У зв'язку з необхідністю імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 року "Про встановлення рамок заходів Співтовариства в галузі водної політики" (далі – Водна рамкова директива) постала гостра потреба відновлення системи моніторингу підземних вод, її осучаснення та приведення у відповідність. Для цього необхідно здійснити:

інвентаризацію спостережних свердловин;

перезатвердження системи моніторингу підземних вод та відновлення спостережень у необхідному обсязі;

облаштування спостережних свердловин сучасними засобами вимірювальної техніки, які відповідають вимогам законодавства про метрологію та метрологічну діяльність;

удосконалення методичного забезпечення моніторингу підземних вод для його відповідності вимогам Водної рамкової директиви;

створення ефективної інформаційно-аналітичної системи для оперативної (автоматичної) обробки та аналізу інформації, підготовки рекомендацій для прийняття управлінських рішень;

переоцінку прогнозних і перспективних ресурсів та експлуатаційних запасів підземних вод України за актуальними даними.

Моніторинг підземних вод передбачається здійснювати за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Моніторинг небезпечних екзогенних процесів, геохімічного стану ландшафтів та еколого-геологічні дослідження

Територія України відзначається складними і неоднорідними еколого-геологічними умовами. Внаслідок бурхливого розвитку промисловості у минулому столітті, нераціонального господарювання, незаконного видобування корисних копалин, а також внаслідок Чорнобильської катастрофи утворилися численні осередки забруднення компонентів геологічного середовища. На значній території породи земної кори були порушені впливом гірничих робіт, промислово-міської забудови, меліорації земель, гідротехнічного будівництва, що обумовило розвиток та активізацію небезпечних екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП).

Моніторинг ЕГП (вивчення їхніх видових і просторових характеристик, активності прояву) є актуальною проблемою для України, адже на її території мають розвиток понад 20 видів ЕГП як природного, так і техногенного характеру. Основними серед них є зсуви, карст, підтоплення, абразія, переробка берегів, селі, ерозія, осідання над гірничими виробками. В Україні зафіксовано близько 26 тисяч карстопроявів і 23 тисячі зсувів. Основними завданнями моніторингу ЕГП є оцінка ураженості території, активізації ЕГП, загрози їхнього впливу на населені пункти та об'єкти економіки, прогнозування розвитку ЕГП тощо.

Необхідність виконання еколого-геохімічних досліджень та моніторингу геохімічного стану ландшафтів зумовлена тим, що забруднення хімічними елементами є основним чинником зміни ландшафту в результаті техногенезу, протягом кількох десятиліть ХХ століття зміни геохімічних полів за рахунок техногенної складової набули глобального і незворотного характеру.

Еколого-геологічні проблеми багатьох регіонів істотно ускладнюються негативними наслідками закриття гірничодобувних підприємств, шахт і розрізів. На території України продовжуються накопичення побутових та промислових відходів, скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти, забруднення атмосферного повітря викидами гірничодобувних та інших підприємств, які в окремих регіонах перевищують гранично допустимі концентрації та захисні можливості компонентів геологічного середовища.

Актуальною проблемою є наявність численних незатампованих пошуково-розвідувальних та недіючих експлуатаційних свердловин, що становить загрозу забруднення підземних вод.

З огляду на зазначені проблеми, передбачається:

виконання еколого-геологічних досліджень з метою розроблення заходів для мінімізації негативного впливу на умови життєдіяльності в межах відповідних територій;

створення інформаційно-аналітичної системи для аналізу та прогнозування розвитку ЕГП із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій;

широке запровадження геофізичних і дистанційних методів дослідження ЕГП;

відновлення функціонування спостережних полігонів у місцях інтенсивного розвитку ЕГП, передусім поблизу житлових масивів, об'єктів промисловості та інфраструктури;

продовження робіт з моніторингу геохімічного стану ландшафтів;

проведення ліквідаційного тампонажу свердловин для запобігання забрудненню підземних вод.

Для виконання поставлених завдань необхідне забезпечення зазначених робіт сучасним технічним обладнанням, приладами та апаратурою, що мають

відповідати світовому технічному рівню. Проведення таких робіт також потребує належного науково-методичного супроводу науковими установами.

Передумовами виконання таких робіт є політична та адміністративна підтримка місцевих органів влади, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Зазначені роботи передбачається виконувати за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Підземні води та лікувальні грязі

Підземні води

Зважаючи на значний рівень господарського освоєння території України, підземні води є корисною копалиною, що має стратегічне значення як надійне захищене джерело забезпечення населення якісною питною водою. Нині частка підземних вод у господарсько-питному водопостачанні населення України становить менше 30 відсотків, тоді як у більшості держав Європейського Союзу – близько 70 відсотків. В Україні є значний потенціал для нарощування обсягів видобування підземних вод, адже розвіданість відповідних прогнозних ресурсів становить лише 26 відсотків.

В Україні розвідано близько 700 родовищ питних і технічних підземних вод, 250 родовищ мінеральних вод, 2 родовища теплоенергетичних вод та 2 родовища промислових вод.

Збільшення видобування підземних вод для забезпечення потреб питного водопостачання забезпечить реалізацію державної політики у сфері питної води, оскільки її принципами є наближення технологій виробництва питної води, національних нормативів до відповідних нормативів, технологій, засобів і методів, прийнятих у Європейському Союзі, та дотримання оптимального балансу використання поверхневих і підземних вод для питного водопостачання.

Збільшення видобування мінеральних вод не лише сприятиме оздоровленню населення, а й може значно підвищити інвестиційну та туристичну привабливість України.

Питна вода. Технічні підземні води

Прогнозні ресурси підземних вод в Україні становлять 61 689,2 тис. куб. метрів на добу, з них з мінералізацією до 1500 мг/дм³ – 57 499,9 тис. куб. метрів на добу. Розподілені вони по регіонах України нерівномірно: більшість ресурсів зосереджені в північних і західних областях, а ресурси південних областей обмежені. Найбільший обсяг прогнозних ресурсів підземних вод –

у Чернігівській області (8326,7 тис. куб. метрів на добу), найменший – у Кіровоградській області (404,6 тис. куб. метрів на добу).

В Україні розвідано 680 родовищ питних і технічних вод. Найвищим рівнем розвіданості (понад 50 відсотків) характеризуються центральні і південні регіони України. Загальна кількість розвіданих експлуатаційних запасів підземних вод зазначених регіонів становить близько 53 відсотків загальної кількості запасів підземних вод України.

Середньорічний обсяг видобутку питних і технічних підземних вод на території України становить близько 5 відсотків від суми прогнозних ресурсів підземних вод і близько 10 відсотків розвіданих експлуатаційних запасів. За даними офіційної статистики, протягом останніх років спостерігається тенденція до зниження видобутку підземних вод та (за відсутності належного контролю за бурінням свердловин) значного погіршення якості питних вод окремих горизонтів за рахунок створення умов для водообміну з техногенно забрудненими горизонтами. Як наслідок, значна кількість розвіданих родовищ не використовуються, деякі з них вже є непридатними для експлуатації у зв'язку з порушенням умов живлення, що зумовлено забудовою територій, забрудненням водоносних горизонтів у межах меліоративних систем, на ділянках розташування фільтрувальних накопичувачів, техногенних відвалів, звалищ тощо, видобуванням гравійно-галькових відкладів карпатських річок тощо. В Україні зафіксовано понад 600 водозаборів, що працюють на розвіданих запасах підземних вод, якість підземних вод яких протягом експлуатації погіршилася з причин природного і техногенного характеру.

У більшості держав Європейського Союзу водозабезпечення населення здійснюється за рахунок саме підземних джерел водопостачання. В Україні вкрай актуальною проблемою є забезпечення якісною питною водою південних і східних регіонів держави, зокрема і гірничопромислових районів.

Ці обставини обумовлюють нагальну потребу проведення геологорозвідувальних робіт за такими напрямками:

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт щодо питної води і технічних підземних вод на території України;

забезпечення автоматичного обліку обсягів видобутку підземних вод шляхом запровадження персонального кабінету водокористувача;

підтримка діяльності та, за можливості, збільшення кількості спостережних пунктів на моніторингових свердловинах за басейновим принципом;

продовження щорічного буріння артезіанських розвідувально-експлуатаційних свердловин для забезпечення населення питною водою, що відповідає екологічним нормативам якості.

Роботи в зонах стихійного лиха, у регіонах з обмеженими ресурсами питної води, після звільнення в зоні тимчасово окупованих територій передбачається

виконувати за рахунок коштів державного бюджету, зокрема передбачених на розвиток інфраструктури, а також місцевих бюджетів, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Мінеральні води

Корисна копалина категорії А. Україна володіє унікальним гідромінеральним потенціалом, на її території виявлено мінеральні води 15 типів із специфічними компонентами та властивостями і 4 типи – без специфічних компонентів та властивостей. За лікувальними властивостями найбільшу цінність мають мінеральні води із специфічними компонентами та властивостями. Унікальні родовища мінеральних підземних вод розташовані в Закарпатській, Львівській, Хмельницькій, Тернопільській та Донецькій областях.

В Україні експлуатаційні запаси мінеральних вод розвідані на 326 ділянках у межах понад 250 родовищ, їх загальний обсяг експлуатаційних запасів становить майже 97 тис. куб. метрів на добу. З них мінеральні лікувальні та лікувально-столові підземні води розвідані на 172 родовищах, загальний обсяг запасів яких становить майже 71 тис. куб. метрів на добу.

Середньодобовий видобуток мінеральних вод за рік становить менше 10 відсотків затверджених запасів. Однак через порушення умов формування родовищ мінеральних вод внаслідок техногенного втручання на низці родовищ спостерігаються негативні процеси виснаження і забруднення водоносних горизонтів, втрати унікальних властивостей мінеральних вод у процесі експлуатації родовищ.

Для нарощування мінерально-сировинної бази мінеральних вод передбачається:

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на мінеральні підземні води;

виконання переоцінки прогнозних і перспективних ресурсів, а також експлуатаційних запасів мінеральних вод з оцінкою результатів експлуатації та сучасного стану родовищ мінеральних вод, у тому числі екологічного.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Теплоенергетичні води

Корисна копалина категорії Б. В Україні розвідано лише два родовища теплоенергетичних вод, які використовуються для оздоровчо-рекреаційних потреб, їхні запаси затверджені в обсязі 971,5 куб. метрів на добу. Видобуток становить лише 25 відсотків затверджених запасів. На Закарпатті є значні ресурси для збільшення видобування теплоенергетичних вод та їх освоєння

в бальнеологічних цілях. Доцільно також використовувати термальні води для тепловодопостачання.

Першочерговим завданням є переоцінка прогнозних ресурсів теплоенергетичних вод Закарпаття як для розвитку курортів, так і з метою тепловодопостачання, з урахуванням технологічних можливостей вилучення енергетичних ресурсів природних теплоносіїв.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Лікувальні грязі

Корисна копалина категорії Б. В Україні розвідано 13 родовищ (15 ділянок) лікувальних грязей. На 10 ділянках розвідані мулові грязі поверхневих водоймищ на півдні України (Автономна Республіка Крим та місто Севастополь, Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Миколаївська та Херсонська області). Торф'яні лікувальні грязі розвідані на 3 родовищах у Львівській, Полтавській та Івано-Франківській областях. Експлуатаційні запаси лікувальних грязей становлять близько 2 000 тис. куб. метрів, видобуток і використання – трохи більше 3 тис. куб. метрів. Доцільне проведення пошуково-оцінювальних робіт щодо лікувальних грязей.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом";

е) підрозділи "Геологічні, еколого-геологічні та інші дослідження на території України" та "Геофізичні дослідження" виключити;

4) після розділу IV доповнити трьома новими розділами такого змісту:

"Розділ V

РЕГІОНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗБУДОВУ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК

Геологічне картування території України

Геологічне картування проводиться з метою вивчення геологічної будови території України і створення геологічної основи (комплекту карт різних масштабів) багатоцільового призначення, що дає можливість оцінювати перспективи розвитку мінерально-сировинної бази, забезпечувати поєднання раціонального використання надр з екологічною безпекою і створювати умови для сталого розвитку держави. Геологічні карти є основою:

пошуково-розвідувальних робіт усіх стадій щодо всіх видів корисних копалин;

вивчення геологічних особливостей територій з метою стратегічного планування розвитку регіонів, зокрема їхньої мінерально-сировинної бази;

спеціалізованих геологічних досліджень з метою наземного та підземного будівництва, у тому числі не пов'язаного з розробкою родовищ корисних копалин, визначення місць захоронення небезпечних речовин тощо;

оцінки еколого-геологічних умов і можливості виникнення надзвичайних ситуацій природного характеру в межах конкретної території та прогнозу таких явищ на майбутнє;

цільового картування інженерно-геологічних та гідрогеологічних умов з оцінкою їх змін у просторі та часі;

оцінки та прогнозування стану геологічного середовища, насамперед у межах гірничодобувних регіонів;

визначення особливостей розвитку і прогнозу небезпечних ендегенних і екзогенних геологічних процесів і явищ та виявлення активних геодинамічних зон і зон розущільнення гірських порід;

регіонального прогнозування підвищення сейсмічності під впливом змін інженерно-геологічних умов у регіонах із значним впливом господарської діяльності на геологічне середовище (гірничопромислові райони, промислово-міські агломерації, зони впливу АЕС тощо);

розвитку та раціонального використання мінерально-сировинної бази регіонів (пошук і розробка нових корисних копалин, у тому числі газогідратів акваторії Чорного моря).

Пріоритетним напрямом регіональних геологічних досліджень для вирішення зазначених проблем є проведення геологічного довивчення площ, щодо яких було раніше здійснено картування масштабу 1:200 000 (ГДП-200), і створення комплекту Державної геологічної карти України масштабу 1:200 000 (Держгеолкарта-200) багатocільового призначення. Однак через недостатність фінансування з державного бюджету такими видами робіт наразі охоплено лише близько 75 відсотків території України.

Беручи до уваги те, що за детальністю відображення геологічної інформації середньомасштабні карти не відповідають сучасним вимогам, а також що в державах Європейського Союзу видаються карти геологічного змісту масштабу 1:50 000 і крупніше, пріоритетними видами геологічного картування території України є:

завершення робіт з ГДП-200 для складення Держгеолкарти-200 з метою розширення фонду перспективних ділянок надр шляхом виділення нових інвестиційних об'єктів для виконання пошукових і пошуково-оцінювальних робіт;

проведення геологічної зйомки і геологічного довивчення площ масштабу 1:50 000 в основних гірничорудних районах з метою створення Держгеолкарти-50 як багатocільової основи надрокористування;

геолого-прогнозне картування масштабів 1:200 000, 1:50 000 і 1:25 000;

видання комплектів Держгеолкарти-200 і Держгеолкарти-50, а також зведених дрібномасштабних карт геологічного змісту території України та окремих регіонів;

виконання науково-дослідних робіт, спрямованих на узагальнення всіх існуючих геологічних (геофізичних, геохімічних тощо) даних, та їх трансформація в єдину модель (сукупність моделей) еволюції структур земної кори України (Український кристалічний щит, Дніпровсько-Донецька западина, Причорноморська западина тощо), їх провідних вуглеводнево- та рудогенеруючих систем з комплексною оцінкою руд та покладів відповідних родовищ. Такі моделі повинні включати уніфіковану теоретичну та методичну основи, єдиний лабораторний базис, спеціально створені комплементарні геологічні депозитарії (речовинно-інформаційні бази даних), сумісність із світовими регіональними та глобальними аналогами, що в сукупності забезпечить їх сталий подальший розвиток та практичне використання в регіональних прогнозно-пошукових дослідженнях.

Україна як морська держава також проводить різноманітні геологічні дослідження в акваторії в межах виключної (морської) економічної зони України. Стратегія розвитку геологорозвідувальних робіт на континентальному шельфі України полягає у проведенні дрібномасштабного (масштабу 1:200 000) геологічного картування дна морів з метою отримання комплексної геолого-геофізичної інформації, необхідної для вивчення і освоєння дна акваторій (берегових зон), зокрема раціонального природокористування, оцінки мінерально-сировинних ресурсів, а також всіх видів досліджень моря, для підводного будівництва, у тому числі нафто- і газопроводів, споруд для розвідки і видобування вуглеводнів, геологічного вивчення, прогнозу, пошуків і видобутку корисних копалин і для господарських потреб.

Отримання частини квот ООН для України на освоєння світового океану дасть можливість оцінити його ресурсний потенціал за низкою видів корисних копалин, що може стати інструментом для подальшого залучення інвестицій у підприємства геологічної, гірничодобувної та гірничо-переробної галузей через операції з цінними паперами.

Роботи з геологічного картування виконуються комплексно з необхідними обсягами геофізичних (які випереджають і супроводжують картування), геохімічних, аерокосмічних, лабораторно-аналітичних та інших досліджень та з обов'язковим науково-методичним супроводом.

Фінансування робіт з геологічного картування здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Глибинні, геофізичні та геохімічні дослідження надр

Новим етапом вивчення Землі є континентальне буріння в наукових цілях. Результати континентального буріння дають змогу по-новому підійти до вирішення фундаментальних проблем еволюції земної кори і вирішення окремих практичних питань геомеханіки і температурного режиму порід, отримати інформацію про зміну характеристик геологічного середовища на різних глибинах і в часі, які будуть враховані під час проектування та будівництва підземних об'єктів для екологічно безпечної утилізації промислових відходів, а також для розв'язання інших теоретичних і практичних проблем геології.

Комплекс регіональних геофізичних досліджень включає методи (сейсмологічні дослідження, вивчення гравіметричного поля, магнітні спостереження тощо), що дають змогу отримувати відомості про фізичний стан літосфери та її зв'язок з тектонічною будовою регіонів поширення родовищ корисних копалин.

Метою регіональних геофізичних (і геохімічних) досліджень вздовж геотраверсів є одержання попередніх даних про тектонічну будову, структуру, поширення геологічних утворень, особливості їх внутрішньої будови і речовинного складу, прогноз перспективних ділянок та попередні висновки щодо закономірностей розміщення корисних копалин. Зазначені дослідження також проводяться в разі пошуку родовищ корисних копалин, у тому числі вуглеводнів, а також для вирішення конкретних завдань під час прогнозно-геологічних досліджень.

Стан навколишнього природного середовища в сейсмонебезпечних районах вимагає належної оцінки та врахування ризиків, пов'язаних із сейсмічними явищами. З метою забезпечення функціонування єдиної мережі гідрогеодеформаційного моніторингу і варіацій геофізичних полів, необхідної для реалізації середньострокового і довгострокового прогнозу геодинамічного стану території України, створення банку гідрогеодеформаційних та інших геофізичних даних для оцінки ризику геодинамічних подій, підвищення безпеки діяльності промислових підприємств, у тому числі гірничодобувних, та проживання населення у сейсмонебезпечних регіонах, на період до 2030 року передбачається:

проведення режимних сейсмологічних та пов'язаних з ними геофізичних спостережень;

створення центрального банку геофізичних даних, зокрема для забезпечення міжрегіонального та міжнародного обміну геофізичною інформацією;

проведення підготовки геохімічних основ на перспективних рудоносних і нафтогазоносних ділянках з метою визначення геохімічної спеціалізації гірських порід для металогенічного аналізу і прогнозування родовищ корисних копалин.

Фінансування регіональних геофізичних і геохімічних досліджень здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Забезпечення збереження навколишнього природного середовища

Регіональні дослідження, спрямовані на розбудову мінерально-сировинної бази та сталий розвиток, мають ураховувати вимоги природоохоронного законодавства, додержання встановленого законом режиму використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, земель водного фонду та земель лісгосподарського призначення. Зокрема, при визначенні об'єктів таких регіональних досліджень слід оцінювати вимоги природоохоронного законодавства, за яких може проводитися геологічне вивчення ділянок надр, у тому числі дослідно-промислової розробка.

Слід також враховувати, що у разі здійснення планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", може бути визначена недопустимість провадження планованої діяльності внаслідок наявності встановлених законами заборон чи обмежень, які унеможливають провадження планованої діяльності, виявлення того, що з урахуванням вимог зазначеного Закону, у тому числі в результаті вжиття передбачених заходів, спрямованих на запобігання, зменшення, усунення впливу на довкілля, та/або встановлення додаткових обґрунтованих екологічних умов, вплив планованої діяльності залишатиметься таким, що унеможливає її провадження згідно з вимогами законодавства.

У зв'язку з цим важливим чинником проведення будь-яких досліджень щодо мінерально-сировинної бази, зокрема регіональних, є наявність та доступність вичерпної інформації щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інших обмежень відповідно до закону. За таких умов важливе налагодження належної взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо обміну відповідними даними, а також узгодженості таких відомостей, що містяться у відповідних електронних реєстрах.

До того ж обсяги розробки паливно-енергетичних ресурсів мають узгоджуватися з національними та міжнародними зобов'язаннями України у сфері зміни клімату, зокрема з національно визначеним внеском України до Паризької угоди, а також кореспондуватися з довгостроковими цілями державної кліматичної політики України, що встановлені Законом України "Про основні засади державної кліматичної політики".

Розділ VI
ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ
ПРОГРАМИ ТА СУПРОВІД ГЕОЛОГОРОЗВІДУВАЛЬНИХ РОБІТ

Інформаційно-методичне забезпечення та супровід
геологорозвідувальних робіт

Підвищення ролі геологічної науки є актуальним, оскільки відкриття нових родовищ потребує залучення комплексу найсучасніших науково обґрунтованих методів пошукових робіт. Крім того, протягом останніх десятиліть гостро постали питання екологічної безпеки надрокористування, оцінки та прогнозування екологічного стану геологічного середовища. Отже, першочерговим завданням Програми є забезпечення високопрофесійного наукового супроводу всіх видів і стадій геологорозвідувальних робіт та розроблення новітніх методик, адаптованих до відповідних документів Європейського Союзу або кращим міжнародним практикам, що дасть змогу значно підвищити їхню ефективність і якість, забезпечити сталий розвиток держави.

Для науково-методичного забезпечення виконання Програми передбачається проведення науково-дослідних робіт і забезпечення науково-методичного супроводу геологорозвідувальних робіт, а саме:

наукової оцінки стану та прогнозування розвитку мінерально-сировинної бази на основі вивчення кон'юнктури внутрішнього і світового ринків та перспективних потреб промисловості;

наукових досліджень, спрямованих на нарощення мінерально-сировинної бази за рахунок нетрадиційних для України корисних копалин, передусім для енергоносіїв, окремих видів металічних корисних копалин тощо;

розроблення критеріїв і методики віднесення певних видів корисних копалин до корисних копалин стратегічного значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави;

розроблення методики та запровадження моніторингу використання та охорони надр;

наукового обґрунтування пріоритетних напрямів геологорозвідувальних робіт;

розроблення та вдосконалення методик геологорозвідувальних робіт щодо всіх видів корисних копалин та їх науковий супровід;

прогнозування та моделювання родовищ корисних копалин;

розроблення та вдосконалення методик і наукового супроводу еколого-геологічних робіт, а також здійснення моніторингу підземних вод, екзогенних геологічних процесів та геохімічного стану ландшафтів;

розроблення нових та удосконалення наявних методик щодо регіонального вивчення надр, геологічного картування і картографування;

удосконалення методик створення і наукового супроводу ведення баз та банків даних геологічної інформації;

удосконалення технологій буріння та інтенсифікації видобутку корисних копалин.

Крім видів робіт, що будуть здійснені в рамках виконання Програми, необхідна координація робіт, які виконуються в рамках програм центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, та Національної академії наук України.

Інформаційне забезпечення

Досвід розвинутих країн світу свідчить, що використання сучасних інформаційних технологій гарантує надійне зберігання та ефективне використання геологічної інформації.

Постійна нестача бюджетного фінансування протягом останніх десятиліть зумовила істотне скорочення обсягів геологорозвідувальних робіт. За таких умов напрацювання геологічної галузі за попередні десятиліття є вкрай важливим джерелом інформаційного забезпечення реалізації Програми.

В Україні ведуться державний баланс запасів корисних копалин, державний кадастр родовищ та проявів корисних копалин, державний водний кадастр, каталог відомостей про геологічну інформацію, реєстри пробурених нафтогазових свердловин та їх паспортів, реєстр протоколів із затвердження запасів, створені та постійно поповнюються фонди геологічних матеріалів тощо.

Залишається проблема із збереженням геологічної інформації, передовсім кернавого матеріалу. Значна частина геологічної інформації зберігається на паперових носіях, що унеможливорює її оперативне використання і з часом призводить до її фізичної втрати.

Потребує вдосконалення правове регулювання використання геологічної інформації, визначення порядку доступу до неї користувачів, налагодження оперативного інформаційного обміну.

Необхідна уніфікація структури баз даних геологічної інформації, що зберігається в геологорозвідувальних підприємствах, забезпечення їх уніфікованим програмним забезпеченням, що дасть змогу оперативно отримувати, обробляти та аналізувати геологічну інформацію. За таких умов бази даних, створені на різних підприємствах галузі, будуть взаємно сумісними і стануть частиною єдиного банку даних, створеного на основі новітніх комп'ютерних технологій, що забезпечить можливість оперативного прийняття обґрунтованих управлінських рішень у масштабах всієї держави.

Виходячи з викладеного, створення інформаційного забезпечення Програми вимагає реалізації таких заходів:

розроблення та впровадження оновленого регламенту збереження геологічної інформації;

активізації робіт з переведення геологічної інформації з паперових носіїв у цифровий формат;

подальшого ведення державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин, державного водного кадастру та державного балансу запасів корисних копалин, поповнення фондів геологічних матеріалів;

створення банку даних геологічної інформації для її збереження і багатоцільового використання та як основи для прийняття управлінських рішень щодо розвитку мінерально-сировинної бази, підвищення ефективності геологорозвідувальних робіт, можливостей оцінки розвитку небезпечних геологічних процесів, а також для інформування щодо інвестиційно привабливих об'єктів;

розроблення та впровадження нормативно-правового забезпечення функціонування банку даних геологічної інформації, визначення порядку доступу до неї, а також методичних документів, що регламентують формування баз даних геологічної інформації та їх науковий супровід;

забезпечення підприємств геологічної галузі, що виконують роботи із створення баз даних геологічної інформації, уніфікованими програмними засобами та періодичне їх оновлення.

Важливим напрямом є також формування цільових фізичних та віртуальних дата-рум (сховищ даних) з метою безпечного та надійного зберігання геологічної інформації та ознайомлення з такою інформацією потенційних інвесторів.

Роботи виконуватимуться за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів господарювання та з інших джерел, не заборонених законом.

Розділ VII

ДЕРЖАВНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР

Державний моніторинг використання та охорони надр є обов'язковою складовою Програми, адже конституційне право громадян на володіння надрами не може бути реалізовано без державного управління та регулювання ефективного і безпечного використання надр як національного надбання.

Державна система моніторингу надрокористування – це система збирання, передавання, обробки, аналізу та збереження інформації про надрокористування, розроблення на цій основі науково обґрунтованих оптимальних напрямів розвитку мінерально-сировинної бази держави,

систематичного здійснення державного нагляду за процесами надрокористування та прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень, оперативна підготовка та коригування методичного і законодавчого забезпечення надрокористування.

Функціональною метою Державної системи моніторингу надрокористування є забезпечення раціонального використання надр, недопущення кризових явищ у забезпеченні національної економіки корисними копалинами, дотримання екологічно безпечних умов надрокористування, охорона надр як національного надбання. Створення та функціонування такої системи ґрунтується на принципах:

своєчасності та повноти збирання, отримання, аналізу та обробки інформації про стан геологічного вивчення та видобутку корисних копалин;

об'єктивності первинної аналітичної та прогнозної інформації про стан надрокористування в Україні, оперативності її доведення до виконавчої влади усіх рівнів, медіа та населення України.

Державний моніторинг надрокористування здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Практична реалізація завдань Державної системи моніторингу надрокористування включає:

збирання, систематизацію, аналіз та обробку інформації про стан надрокористування;

ведення державного обліку родовищ корисних копалин і рудопроявів, Державного балансу запасів корисних копалин України;

системний аналіз кон'юнктури світового ринку корисних копалин та оперативне регулювання пріоритетних напрямів пошуково-розвідувальних робіт і обсягів видобутку корисних копалин з метою забезпечення національної економіки корисними копалинами стратегічного значення;

експертну оцінку всіх проектів і програм геологічного вивчення надр та розробки родовищ корисних копалин;

систематичний нагляд за дотриманням умов спеціальних дозволів та програм надрокористування;

перевірку обґрунтованості напрямів пошуково-розвідувальних та інших робіт з геологічного вивчення надр;

перевірку обґрунтованості методик та технологій геологічного вивчення надр і розробки родовищ корисних копалин, їх відповідності проектній документації, повноти та комплексності вивчення надр, дотримання відповідних нормативів;

планові та позапланові перевірки робіт безпосередньо на об'єктах надрокористування;

оперативну підготовку пропозицій щодо вдосконалення законодавчого забезпечення надрокористування".

У зв'язку з цим розділи VII і VIII вважати відповідно розділами VIII і IX;

5) у розділі VIII:

а) у назві слово "програма" замінити словом "Програми";

б) доповнити чотирма новими абзацами такого змісту:

"Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, інші центральні органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування враховують цю Програму під час здійснення своїх повноважень відповідно до законодавства України.

Формування державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр з урахуванням мети і завдань, визначених Програмою, забезпечується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Виконання Програми в межах компетенції забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, звітує перед центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, про результати виконання Програми, готує пропозиції щодо актуалізації переліку корисних копалин та компонентів стратегічного значення та переліку корисних копалин та компонентів критичного значення, переліків ділянок надр (родовищ корисних копалин) стратегічного та (або) критичного значення, що надаватимуться у користування шляхом проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами або конкурсів на укладення угод про розподіл продукції, внесення змін до переліків, визначає пріоритетні напрями геологорозвідувальних робіт, здійснює інші повноваження, передбачені законом, спрямовані на виконання Програми";

в) підрозділи "Нормативно-правове забезпечення" і "Наукове забезпечення" замінити двома новими підрозділами такого змісту:

"Кадрове забезпечення розвитку мінерально-сировинної бази України

Ефективність виконання Програми значно залежатиме від якості підготовки кадрів та оперативного реагування на виклики ринку і кон'юнктуру світової економіки у сфері забезпечення мінеральними ресурсами. Реформа місцевого самоврядування і територіальної організації влади та передача

територіальним громадам частини функцій з управління мінерально-сировинною базою місцевого значення вимагає наявності і ефективного функціонування мережі підготовки в Україні кадрів як для проведення пошукових і розвідувальних робіт, так і для наукового супроводу окремих регіональних програм.

У зв'язку з цим актуальною є підтримка відповідних наявних закладів вищої освіти, постійний моніторинг підготовки необхідної кількості фахівців-геологів для державних і комунальних підприємств, оновлення змісту та створення нових освітніх програм, підтримання і нарощення обсягів державного замовлення щодо підготовки таких фахівців.

Поряд з необхідністю стабілізації на оптимальному рівні чисельності фахівців, які працюють у геологічній галузі, необхідно реалізувати такі завдання щодо підвищення якості кадрового забезпечення геологічної галузі:

розроблення і проведення моніторингу та прогнозування (середньострокового і довгострокового) щодо потреби геологічної галузі у кадрах;

розроблення та перегляд професійних стандартів для геологічної галузі;

створення системи безперервного підвищення кваліфікації, спрямованої на формування у фахівців нових компетентностей, необхідних для забезпечення інноваційного розвитку галузі, у тому числі з використанням технологій онлайн-навчання;

формування пропозицій про контрольні цифри прийому за спеціальностями та напрямками підготовки для навчання за освітніми програмами вищої освіти за рахунок коштів державного бюджету в закладах освіти з урахуванням потреби галузі в кадрах;

координація взаємодії закладів освіти різного рівня і підприємств галузі в регіонах з метою забезпечення високої якості професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників галузі;

впровадження механізмів незалежної оцінки компетентностей та сертифікації кадрів для галузі;

забезпечення використання підприємствами галузі механізму цільового навчання для залучення до галузі талановитої молоді;

стимулювання підприємств галузі удосконалювати програми розвитку персоналу;

забезпечення участі представників підприємств, установ і організацій галузі до формування сучасних освітніх програм для профільних закладів вищої освіти у відповідних галузях;

забезпечення залучення та закріплення в галузі висококваліфікованих кадрів у сферах пріоритетних напрямів геологічного вивчення надр, застосування інформаційних технологій і моделювання фізико-хімічних умов формування родовищ корисних копалин, екології.

Переоснащення основних фондів геологічних підприємств

Програма передбачає спрямування протягом 2025–2030 років на технічне переоснащення галузі коштів в обсязі 10 відсотків державних витрат на геолого-розвідувальні роботи. При цьому планується сконцентрувати зусилля на таких напрямках:

бурові верстати та бурове обладнання;

геофізична апаратура та обладнання, у тому числі сейсмозвідувальна техніка, забезпечення геофізичних досліджень свердловин та польової геофізики;

обладнання для еколого-геологічних досліджень;

інше технологічне обладнання для проведення геологорозвідувальних робіт, автотранспорт для польових робіт, геодезичне обладнання;

лабораторне обладнання;

технічне та програмне забезпечення обробки інформації";

г) підрозділи "Етапи виконання Програми" і "Міжнародне співробітництво" викласти в такій редакції:

"Етапи виконання Програми

Програма розрахована на період до 2030 року і буде виконуватися в три етапи.

На першому (2011–2012 роки) і другому (2013–2024 роки) етапах передбачалося здійснення комплексу першочергових організаційних і науково-технічних заходів, зокрема щодо вдосконалення нормативно-правової бази, спрямованих на створення сприятливих умов для залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій у геологічне вивчення надр.

Другий етап закінчився також підготовкою державного геологічного господарства до комплексної структурної реорганізації шляхом кластерної оптимізації, приватизації чи ліквідації неприбуткових виробничих підприємств, обтяжуваних фондів та непрофільних активів.

Третій етап (2025–2030 роки) передбачає:

проведення за напрямом нафта і газ, уран, деякі інші корисні копалини стратегічного та (або) критичного значення повної ревізії балансу запасів та фонду ділянок з перспективними ресурсами та визначення найбільш підготовлених та перспективних;

виконання прогнозно-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспективних об'єктів, підготовку та промоцію інвестиційно привабливих об'єктів для їх подальшого надання у користування для розвідки та розробки за кошти приватних інвесторів;

проведення регіональних досліджень території України, спрямованих на розширення мінерально-сировинної бази, зокрема завершення геологічного картування масштабу 1:200 000 і створення єдиної електронної геологічної карти;

збереження унікальної експертизи держави, зокрема з проведення розвідувальних робіт на уран і радіологічних досліджень;

проведення моніторингу та застосування заходів щодо запобігання геологічним ризикам, запуск інформаційно-аналітичної системи для аналізу та прогнозування їх розвитку;

проведення моніторингу підземних вод та налагодження автоматизованого обліку їх видобування з метою управління водними ресурсами та забезпечення захисту ґрунтових вод;

забезпечення вільного та зручного доступу до публічної геологічної інформації шляхом впровадження сучасних цифрових технологій її зберігання та використання, спрощення доступу до геологічних даних з обмеженим режимом доступу;

створення банку геологічної інформації для її збереження як державного надбання і багатоцільового використання;

налагодження комплексної системи державного моніторингу раціонального використання та охорони надр шляхом ефективного та неупередженого здійснення інспекційних функцій;

проведення (за умови збільшення фінансування до необхідних обсягів) пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у перспективних районах розташування корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення;

прискорений розвиток мінерально-сировинної бази для задоволення потреб у необхідних для використання обсягах корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення;

поступове зменшення залежності від імпорту корисних копалин та досягнення переважного приросту ресурсів гостродефіцитних корисних копалин над їх видобутком;

збільшення обсягів експорту корисних копалин, проміжних та кінцевих продуктів їх переробки;

відкриття нових покладів та родовищ корисних копалин стратегічного та критичного значення за рахунок коштів державного бюджету, власних коштів суб'єктів геологічної діяльності та з інших джерел, не заборонених законом;

перетворення України на державу, що є важливою складовою світового мінерально-сировинного комплексу за обсягами використання корисних копалин та компонентів стратегічного та критичного значення і за масштабами залучення зовнішніх інвестицій.

Міжнародне співробітництво

Міжнародне співробітництво з питань геологічного вивчення та використання надр сприятиме гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу та провідними практиками видобувних держав світу.

З метою вивчення іноземного досвіду організації геологічних служб, ознайомлення з новітніми науково-технічними розробками в галузі геологічного вивчення надр, гармонізації законодавства у сфері надрокористування центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, також братиме участь у діяльності Асоціації геологічних служб держав Європи та Геологічної служби США, Канади, Великої Британії та інших держав пріоритетного стратегічного характеру та стратегічного партнерства, реалізації заходів Меморандуму про взаєморозуміння між Європейським Союзом і Україною про стратегічне партнерство у сфері мінеральної сировини, а також укладених між Україною та іншими державами меморандумів (угод) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення.

Розвиток двостороннього співробітництва у галузі геології та використання надр з іншими державами сприятиме раціональному та комплексному використанню мінеральних ресурсів України, залученню нових методик та технологій дослідження геологічної будови надр, що застосовують геологічні служби і геологорозвідувальні компанії розвинутих країн, а також дасть змогу запобігти багатьом негативним наслідкам, пов'язаним з добуванням та переробкою корисних копалин на прикордонних територіях.

Важливою складовою міжнародного співробітництва є налагодження постійного представництва геологічної галузі України на світових профільних форумах, наукових конференціях та інвестиційних майданчиках з метою популяризації національного ресурсного потенціалу та залучення необхідних фінансових коштів для його сталого розвитку.

Державна підтримка роботи українських геологічних підприємств та розширення досвіду українських фахівців за кордоном передбачає:

проведення робіт на замовлення урядів держав, що розвиваються (розроблення та впровадження програм Держгеолкарта-200, Держгеолкарта-50, окремих видів геологорозвідувальних робіт, що вже впроваджені в Україні, – геолого-прогнозне картування масштабів 1:50 000 та крупніше);

створення та супроводження сертифікованих лабораторних центрів для обслуговування надрокористувачів;

виконання сервісних робіт на замовлення (пошукові, пошуково-оціночні, розвідувальні роботи) з написанням звітів за міжнародними кодами";

г) підрозділ "Очікувані результати виконання Програми" виключити;

б) після розділу VIII доповнити новим розділом такого змісту:

"Розділ IX ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОГРАМИ

У результаті виконання Програми очікується:

відкриття нових покладів та родовищ корисних копалин, підготовка інвестиційно привабливих об'єктів для подальшого надання їх у користування відповідно до закону для геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, корисних копалин з подальшим видобуванням корисних копалин (промисловою розробкою родовищ) або для видобування корисних копалин;

забезпечення потреб національної економіки у корисних копалинах та компонентах стратегічного та критичного значення, досягнення переважного приросту ресурсів гостродефіцитних корисних копалин над їх видобутком;

створення в Україні підприємств з виробництва необхідних видів корисних копалин, що ввозяться з інших країн, без яких неможлива робота діючих металургійних та деяких інших підприємств (хромові та хромонікелеві руди, апатит, флюорит, фосфатна сировина тощо);

завершення геологічного картування території України масштабу 1:200 000 і створення єдиної електронної геологічної карти України такого масштабу;

переоцінка прогнозних та перспективних ресурсів питних підземних вод, визначення порядку водовідбору підземних вод та їх автоматизованого обліку;

створення банку даних для збереження геологічної інформації, як державного надбання, та її багатоцільового використання;

створення системи державного моніторингу використання надр та підготовки мінеральних ресурсів;

створення та налагодження системи збору інформації про стан підземних водних ресурсів за міжнародними стандартами та зниження негативного впливу небезпечних екзогенних геологічних процесів;

запобігання нераціональному або незаконному видобутку корисних копалин, забезпечення надходжень до державного бюджету від нарахування відшкодування збитків і стягнень.

Результатом залучення інвесторів з України, держав – членів Організації економічного співробітництва та розвитку, а також з інших держав, з якими Україною укладено меморандуми (угоди) щодо партнерства (співробітництва) у сфері корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення, має стати забезпечення сталого розвитку національної економіки, зокрема шляхом створення в Україні сталої ланки виробництва високотехнологічної продукції,

а також незамінних складових для технологій декарбонізації економіки, що підвищить значущість України на міжнародній арені, шляхом:

відновлення в Україні титанового виробництва повного циклу, зменшення експорту титанових концентратів на користь збільшення експорту продукції з високою доданою вартістю (пігмент двоокису, губка) з подальшим налагодженням виробництва металічного титану для забезпечення потреб вітчизняної авіакосмічної, оборонної та атомної промисловості, а також сприяння зменшенню залежності держав – стратегічних партнерів України від ризикованого імпорту;

створення сучасних підприємств у сфері видобування та переробки берилію, рідкісних і рідкісноземельних металів з дотриманням високих екологічних стандартів, а також підприємств з виробництва діоксиду цирконію та металевих цирконію, що використовується в атомній промисловості;

реалізації комплексних проектів з розробки літєвих і графітових родовищ, налагодження виробництв з хімічного очищення, підготовки концентрату карбонату літію, гідрооксиду літію, створення підприємств з виробництва сферичного графіту, що необхідні у виробництві сировини для літій-іонних акумуляторів, заклавши фундамент для створення у подальшому промисловості з їх виготовлення та виробництва кінцевої продукції, зокрема електромобілів;

налагодження (у разі промислового поширення у світі новітніх технологій) виробництва з вилучення з графіту графену, що володіє унікальними властивостями як найтонший та найміцніший метал з високою електропровідністю, здатною збільшити у рази потужність акумуляторів та пришвидшити час їх заряджання;

побудови проміжної переробки видобутої з поліметалічних родовищ руди свинцю та цинку за сучасними екологічними стандартами та виробництва з плавлення їх концентратів, а також афінажного виробництва металевих сплавів золота.

До комплексу першочергових заходів, спрямованих на розвиток мінерально-сировинної бази України, створення умов для виявлення родовищ корисних копалин та компонентів стратегічного та (або) критичного значення, збільшення їх підтверджених запасів, включення українських підприємств до міжнародного розподілу праці з високою доданою вартістю, доцільно віднести:

забезпечення сталого та достатнього державного фінансування геологорозвідувальних робіт з метою цільового розширення ресурсної бази України, зокрема шляхом проведення пошуково-розвідувальних робіт для підготовки родовищ корисних копалин стратегічного та (або) критичного значення;

забезпечення сталого та достатнього державного фінансування програми розвитку державного підприємства "Східний гірничо-збагачувальний комбінат" задля освоєння першочергових запасів, зокрема Новокостянтинівського та Апрельського уранових родовищ;

залучення приватних інвестицій до реалізації нових проектів з видобування (промислової розробки родовищ) урану на інших родовищах для забезпечення потреб у сировині АЕС в Україні та розвитку експорту концентрату природного урану;

приведення усіх запасів та ресурсів корисних запасів, що обліковуються у Державному балансі корисних копалин України, у відповідність із кодами класів Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, що базується на стандартах Рамкової класифікації ресурсів ООН (РКООН);

забезпечення функціонування єдиної державної електронної геоінформаційної системи користування надрами та її складових;

організація діяльності державного галузевого геологічного архіву і державного сховища геологічної інформації та кам'яного матеріалу;

створення геопросторової бази даних розташування родовищ та проявів корисних копалин шляхом завершення оцифрування планів підрахунку запасів та визначення координат розвіданих проявів і зон мінералізації;

створення геопросторової бази даних відвалів, хвостосховищ, що є об'єктами для геологічної розвідки, оцінки запасів корисних копалин техногенних родовищ;

створення геопросторових даних усіх об'єктів природно-заповідного фонду, водного фонду, культурної спадщини для визначення територій, на яких встановлено обмеження щодо розвідки та видобування корисних копалин;

розкриття відомостей про перспективи розвідки та видобутку корисних копалин, а також про балансові запаси корисних копалин в надрах України та віднесення їх до таких, що не становлять державну таємницю;

створення сприятливих інвестиційних умов шляхом укладення угод щодо підтримки значних інвестиційних проектів з метою надання гарантій держави, податкових преференцій, спрощення імпорту необхідного обладнання та під'єднання до електромереж, що має стимулювати виробників кінцевої продукції з доданою вартістю, для розвитку в Україні повного циклу переробки титану та цирконію, налагодження виробництва необхідних сплавів металів для вітчизняної промисловості, побудови потужностей з виробництва анодного та катодного матеріалу для літій-іонних акумуляторів та їх складових з подальшою їх переробкою в Україні для повторного використання сировини;

залучення вітчизняних та іноземних інвесторів до реалізації нових проектів з видобутку корисних копалин стратегічного та критичного значення шляхом проведення аукціонів (електронних торгів) або конкурсів з укладення угод про розподіл продукції із вимогою щодо побудови в Україні сучасних гірничозбагачувальних комбінатів з комплексною переробкою сировини та виготовленням продукції з високою доданою вартістю;

заснування національного інноваційно-наукового центру для розвитку передових технологій із залученням вітчизняних науковців, галузевих фахівців-практиків, IT-спеціалістів;

реалізацію заходів Меморандуму про взаєморозуміння між Європейським Союзом і Україною про стратегічне партнерство у сфері мінеральної сировини, укладеного 13 липня 2021 року, що спрямовані на представлення України на загальноєвропейських тематичних самітах, проведення спільних інвестиційних форумів для презентації бізнес-можливостей у галузі надрокористування, долучення українських підприємств та установ до загальноєвропейських промислових альянсів, створення мапи корисних копалин України стратегічного та критичного значення із зазначенням ділянок, які надані у користування надрами, контурів родовищ і точок перспективних рудопроявів, долучення України до реалізації пріоритетних проектів загальноєвропейського значення;

реалізацію заходів відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом Сполучених Штатів Америки та Урядом України щодо співробітництва з метою посилення ланцюгів постачання у секторі критичних мінеральних ресурсів для енергетики, національної безпеки та економічного розвитку, укладеного 28 жовтня 2024 року, що спрямовані на залучення інвестицій у розвідку, видобування, переробку та відновлення з відходів критичних мінеральних ресурсів в Україні, забезпечення обміну інформацією, знаннями та техніко-юридичною експертизою щодо передових практик, здійснення аналізу масштабів сировинної бази критичних мінералів (критичних мінеральних ресурсів) і координації підтримки пріоритетних проектів, поширення інформації Сполученими Штатами Америки щодо потенційних інвестицій у гірничодобувні проекти в Україні серед американських компаній та учасників Форуму "Партнерства у сфері критичних сировинних ресурсів", "Партнерство заради безпеки в сировинній галузі" (Minerals Security Partnership (MSP) Forum), проведення зустрічей між представниками урядів, робочих нарад, семінарів, конференцій, залучення закладів вищої освіти для підвищення кваліфікації фахівців у сфері управління мінеральними ресурсами та сприяння дослідницьким проектам щодо критичних мінеральних ресурсів".

У зв'язку з цим розділ IX вважати розділом X;

7) розділ X викласти в такій редакції:

"Розділ X ОБСЯГИ ТА ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

Аналіз потреб ефективного функціонування геологічної галузі для забезпечення сталого розвитку держави свідчить про те, що мінімальний обсяг фінансування повного комплексу геологорозвідувальних робіт для відновлення та нарощування мінерально-сировинної бази України, передовсім корисних копалин стратегічного та критичного значення, у 2025–2030 роках має становити в середньому 258,2 млн грн на рік (за сучасних цін). На 2025–2030 роки передбачається державне фінансування в обсязі не менше 1,54935 млрд грн, а загальна вартість виконання Програми з урахуванням витрат у 2011–2024 роках (I та II етапи – 2,02477 млрд грн) прогнозується в сумі не менше 3,57412 млрд грн. Зведене фінансування основних завдань Програми наведено у додатку 2.

Багаторічний досвід розвитку мінерально-сировинної бази України свідчить про те, що обсяг приросту мінеральних ресурсів пропорційно залежить від обсягу фінансування геологорозвідувальних робіт. У свою чергу обсяг видобутку корисних копалин безпосередньо залежить від їх ресурсної бази. Отже, відновлення та нарощування мінеральних ресурсів, зокрема пошук або дорозвідка перспективних родовищ корисних копалин стратегічного та критичного значення, може здійснюватися за рахунок бюджетної програми "Розвиток мінерально-сировинної бази України" (державного компенсаційного фонду в геологічній сфері), а також реалізації вторинної геологічної інформації.

Джерелами формування бюджетної програми "Розвиток мінерально-сировинної бази України" (державного компенсаційного фонду в геологічній сфері) є частина коштів від:

рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення, зокрема вуглеводнів, у розмірі 0,25 відсотка;

збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами без проведення аукціону та від продажу спеціальних дозволів на користування надрами на аукціонах у розмірі 10 відсотків;

інших надходжень, визначених законом про Державний бюджет України.

Порядок формування бюджетної програми "Розвиток мінерально-сировинної бази України" (державного компенсаційного фонду в геологічній сфері) та використання коштів розвитку мінерально-сировинної бази України визначається Бюджетним кодексом України.

Розподіл фінансів у межах виділених завдань за окремими видами корисних копалин та робіт здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Також джерелом фінансування підприємств галузі буде їхня зовнішньоекономічна діяльність (виконання робіт на замовлення, розвідка та видобуток корисних копалин власними силами)";

8) пункт 7 додатка 1 викласти в такій редакції:

"7. Прогнозні обсяги та джерела фінансування:

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, млн гривень	У тому числі за роками		
		перший етап, 2011–2012 роки	другий етап, 2013–2024 роки	третій етап, 2025–2030 роки
Державний бюджет	3574,12	1137,62	887,15	1549,35
Інші джерела	7521,1	6187,3	1333,8	0
Усього	11095,22	7324,92	2221	1549,35";

- 9) додаток 2 викласти в редакції, що додається;
- 10) додаток 3 виключити.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

внести на розгляд Верховної Ради України проект закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо порядку формування бюджетної програми розвитку мінерально-сировинної бази України та використання коштів розвитку мінерально-сировинної бази України;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

м. Київ
18 грудня 2024 року
№ 4154-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАВДАННЯ І ПОКАЗНИКИ

виконання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року

Назва напрямів, основних завдань та заходів	Показники приросту корисної копалини/кількісні показники, обсяги фінансування з державного бюджету, млн грн										
	I етап	II етап	III етап						III етап	Разом	
	2011–2012	2013–2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030			
1. ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕСУРСИ											
Приріст запасів вуглеводнів (нафта, газ, газоконденсат), млн тонн у. п.	19,1										19,1
	819,44										819,44
Підготовка ресурсів вуглеводнів, млн тонн у. п.	22,3	11,9									34,2
		323,04									323,04
Приріст ресурсів і запасів вугілля, торфу, млн тонн у. п.	31,1	65,8									96,9
	34,34	33,94									68,28
Приріст ресурсів і запасів урану, умовних одиниць	0,9	6,105									7,005
	29,96	53,62									83,58
Разом за розділом 1	883,74	410,6									1294,34
2. МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ											
Приріст ресурсів і запасів руд чорних металів, млн тонн			2,8	3	3,05	3,3	3,5	3,95	19,6		19,6
	1,12	4,87	18	18	18	18	18	18	108		113,99

Сировина скляна та фарфоро-фаянсова, млн тонн		3,9								3,9
Разом за розділом 3	18,08	22,92	32	32	32	32	32	32	192	233
4. ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ РОБОТИ										
Моніторинг підземних вод та ЕГП і геохімічного стану ландшафтів, спостережних пунктів	422	1508	350	350	350	350	350	350	2100	4030
	46,78	125,3	40	35	35	35	35	35	215	387,08
Пошуки питних підземних вод, буріння розвідувально-експлуатаційних свердловин на підземні води, тис. куб. метрів на рік, ліквідаційний тампонаж, одиниці	4743	2892								7635
	30,61	30,04								60,65
Разом за розділом 4	77,39	155,34	40	35	35	35	35	35	215	447,73
5. ГЕОЛОГІЧНІ РЕГІОНАЛЬНІ, ГЕОФІЗИЧНІ ТА ІНШІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ										
Геологічне картування у масштабі 1:200 000 і 1:50 000, тис. кв. км	18,9	24,1	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4	47
	27,91	94,4	15	7	7	7	7	7	50	172,31
Геологопрогнозне картування у масштабі 1:200 000 і 1:50 000, тис. кв. км	1,45		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	2,05
	15,6	0,12	2	1	1	1	1	1	7	22,72
Підготовка геофізичних основ для геологічної зйомки у масштабі 1:50 000 і 1:200 000, тис. кв. км	5,2	5,46	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2,4	13,06
	18,82	20,02	2	1	1	1	1	1	7	45,84
Гідрогеологічне картування у масштабі 1: 200 000, тис. кв. км	11,4	4,5	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,4	17,3
	6,72	10,96	5	1	1	1	1	1	10	27,68
Геологічна зйомка шельфу морів картування у масштабі 1: 200 000, тис. кв. км	2,7	1,8			0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	4,9
	6,04	3,49	1	1	1	1	1	1	6	15,53
	22	27	2	1	1	1	1	1	7	56

Підготовка і видання карт, комплект	5,74	7,46	2	1	1	1	1	1	7	20,2
Разом за розділом 5	80,83	136,45	27	12	12	12	12	12	87	304,28
6. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ТА СУПРОВІД ГЕОЛОГОРОЗВІДУВАЛЬНИХ РОБІТ	18,75	41,93	47,4	46	46	37,7	37,7	37,7	252,5	313,18
7. ДЕРЖАВНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР										
Кількість висновків та рекомендацій для оцінювання результатів діяльності користувачів надр, одиниць			1000	1000	1000	1000	1000	1000	6000	6000
	20,84	71,84	49	17	17	17	17	17	134	226,68
8. ПЕРЕОСНАЩЕННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ГЕОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	0,92		28,34	23	23	22,17	22,17	22,17	140,85	141,77
РАЗОМ ЗА ПРОГРАМОЮ	1137,62	887,15	311,74	253	253	243,87	243,87	243,87	1549,35	3574,12